

Svojega znanja ne
more nihče pomnožiti
z ugibanjem, ampak
le z učenjem.
Čitajte "Proletarca".

PROLETAREC

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

STEV.—NO. 1125

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL. 4. APRILA 1929

LETO—VOL. XXIV.

"Proletarec" je raz-
širjen med najrazum-
nejšimi čitatelji slo-
venskega tiska v Ameri-
ki. Čitajte ga tudi vi.

NOVA, VEČJA OBLIKA DOSEŽENA

Sprememba je tukaj—in sedaj agitacija!

"Proletarec" je po desetih letih, od kar je izhajal v obliki revije, postal s to številko zopet časnik. Sprememba je sedaj na bolje. L. 1918 je bil prisiljen vsled dražnje papirja ter naraščajočih tiskarskih stroškov zmanjšati obseg. Izhajal je nekaj časa na 16 straneh v obliki revije, brez platnic. Potem je dobil platnice, in včasih je bil povečan osem strani. Bil pa je ves čas manjši kakor poprej, razen kadar je izšel posebno povečan, kot izdaje z zapisniki naših zborov ter prvomajske številke.

V tako velikem obsegu kakor je ta številka, ni "Proletarec" redno še nobenkrat izhajal. Je osem kolon večji kot je bil do decembra 1918, ko je še izhajal v obliki časopisa na 8 straneh, toda je imel le šest kolon širine. Ta jih ima sedem. Epa stran je angleška, torej je slovenski del še vedno eno kolono večji, kakor je bila posamezna številka "Proletarca" do 1. 1918.

"Proletarec" v tej obliki na 8 straneh je povečan od prejšnje trinajst strani, kar znači skoro še enkrat tolikšen list kot je bil dozdaj. To pomeni več čtiva ter več ilustracij, in nadalje to povečanje znači, da gradivo ne bo zastajalo kakor je dozdaj, ko je bil "Proletarec" za potrebe našega pokreta res premajhen.

Prinašal bo članke, pisane v istem duhu kakor dose-daj, nadalje vse isto gradivo, le da ga bo več. Oblika je spremenjena, a "Proletarec" ostane po duhu to kot vedno od kar izhaja. Bil je in bo socialističen list.

Niti ne znači ta sprememba, da se bo list posvetil pretežno novicam. Te dandanes bere vsakdo v dnevnikih. Beležil pa bo pregled važnejših dogodkov in jih komentiral. Priobčeval bo več povestnega gradiva ter drugih zanimivosti, ki čitateljem med širokimi ljudskimi sloji u-gajajo, pri tem pa se bo skrbno ogibal, kakor doslej, vsakemu šund. "Proletarec" je bil in bo delavsko prosvetno in agitatorično glasilo. Kot tak je bil ustanovljen iz po-trebe, ki se ni še nič zmanjšala in se ne bo.

Povečan list potrebuje tudi sorazmerno večje dohod-ke za pokrivanje povečanih izdatkov. Uprava "Proletar-ca" se zanaša na stotere sodruga ter somišljenike, enako na čitatelje lista v splošnem, da se bodo potrudili razširiti list v toliki meri, da bo njegovo povečanje trajno. "Proletarec" potrebuje več naročnikov, delavci pa potrebujejo "Proletarca". Izhaja radi njih, v njihovem interesu, in povečan je edino s tem namenom.

Na kratko: "Proletarec" je list delavcev za delavce. Tisti, ki so priporočali, da naj izhaja naprej kot revija, so rekli: "Smo za revijo, ker nam je všeč, toda če je večina za spremembo, bomo ZA "PROLETARCA" neglede na obliko." To je duh agitatorjev, in če se jim pridružijo še o-ni, ki dosedaj niso bili med prvimi v agitacijskih vrstah, se bo izpolnilo prerokovanje tistega dopisnika, ki je v kon-čani razpravi o obliki dejal: "Mi imamo za agitacijo veli-ko polje, in če ga hočemo uporabiti, bomo imeli ne le "Proletarca" na osmih straneh časniškega formata, am-pak mu bomo dohodke s časoma toliko zvišali, da bo lah-ko izdajal še mesečno revijo, posvečano leposlovju ter člankom o znanstvenem socializmu."

Naročnikom, prijateljem in agitatorjem.

Naprej v agitaciji za povečanega "Proletarca"!

To številko je dobil v roke marsikdo, ki ni naročnik. Če mu ugaja, naj si zagotovo redno prejemanje lista s tem, da se nanj naroči. Ako še ni gotov, da-li mu bo všeč, naj ga naroči le za četrt leta. Stane \$1. Potem, ako z njim ne bo zadovoljen, ga lahko odpove. Ampak s "Prole-tarčevimi" čitatelji je tako: Kdor začne resno čitati, ostane njegov naročnik. Eni ga imajo od kar izhaja, in ostali ponavljajo naročnino, od kar so ga prvič naročili.

Toda še je tisoče naših delavcev, ki ga nimajo—in naši agitatorji se bodo zavzeli, da jih pridobe ne samo v krog naročnikov, ampak čitateljev. Kajti nam je na tem, da naročniki list čitajo. Delavsko glasilo ne izhaja radi profita, ker ga ne kuje, ne radi zavajanja, ker NE zavaja, ampak izhaja zato, da delavce-čitatelje dviga, da jim oznanja resnico ter širi obzorje. In to je delo, ki ga je "Proletarec" vršil neglede v kaki obliki je izhajal.

NARINAL FRANZ MASAREEL

"Triumfalne" Mussolinijeve volitve v Italiji.

Ko je Mussolini spremenil Italijo v Mussolinijo, je sporočil svetu, da je demokracija bunk in da je parlamentarizem hrom tako zelo, da ne more stati niti na bergljah. "Doka-zal vam bom, da je to res," je dejal. Eden izmed "dokazov" je bil umor socialističnega po-slanca in voditelja Matteotija, razbitje kluba socialističnih poslancev, aretacije poslancev in tako naprej brez konca in kraja. Končno—italijanskega državnega zbora ni bilo več.

Ko je že izgubil svoj pomten, ko je toliko oslabil, da niti za berglje ni bil, je Mussolini izprevidel, da bo nekakšen par-lament vendarle potreben. In je spisal novo postavbo ter jo sprejel in potrdil, kakor je po-trebno in postavno pod fašiz-mom. Fašistični parlament ima 400 poslancev. Nominira jih vrhovno vodstvo fašistične stranke toliko in toliko, in sin-dikati delavcev, profesorjev, industrialcev, kmetov itd., sme-jo nekoliko izbirati ter pripo-ročati. Potem gredo imena na-zaj pred Mussolinijev tribunal, ki izbere 400 izbranih in raz-piše volitve. Na glasovnici ni nič imen, ampak je samo reče-no: Da ali ne. Kdor pravi da, glasuje za vseh 400 kandida-tov hkrati, in kdor pravi ne,

glasuje proti vsem. Take vo-litve so se vršile v Italiji v ne-deljo 24. marca. Nič strank razen fašistične, nič protikand-idatov, nič opozicijske kampanje, toda fašisti so zapo-vedali ljudem: Glasujte! Če ne—mi bomo pazili. ... Ljudje so šli in so vsi v strahu volili kakor jim je bilo ukazano. Vsaki je dobil dva listka. Na enem je bilo zapisano "da", na drugem "ne". Skoro vsakdo se je potrudil, da se ni zmotil ter je napravil križ ali kakršna znamenja že rabijo v Mussoli-niji, poleg "da", in to je dal v skrinjo, drugo pa je vrgel v za-boj za odvržene glasovnice. Zelo enostavne volitve, kakor nalašč za analfabete in fašiste. Drugi dan je fašizem naznanil svetu: Skoro 90% volilcev je

glasovalo! Velikanska zmaga fašizma!

Nad osem in pol milijona jih je glasovalo za 400 Mussolini-jevih kandidatov v državni zbor, in le 136,198 proti—eni pomotoma, eni vsled maščeval-nosti, ostali pa zato, ker imajo tudi v teh časih dovolj poguma pokazati svojo barvo, dasi je to silno težko in nevarno.

Italija je torej dobila parla-ment, ki po sposobnosti morda ne bo zastajal za drugimi, toda bo le avtomat, brez vsake sa-mostojnosti.

IZDATKI FEDERALNE VLADE RASTEJO.

V prvih sedmih mesecih te-kočega fiskalnega leta so na-rasli izdatki zvezne vlade od prejšnjega leta za isto dobo 134 milijonov dolarjev. Zvezni izdatki od 1. julija 1928, do 31. januarja 1929 so znašali \$2,407.710,136.

TUDI V FRANCIJI IMAJO BOGASTVA LE NEKATERI.

Polovico dohodninskega davka v Franciji je v prošlem davčnem letu plačalo 8,199 oseb, katerih čisti letni dohod-ki so bili v ameriški veljavi od \$12,000 naprej.

ALI VAM PROLETAREC UGAJA.

Če ste dobili to številko na ogled, in vam list ugaja, si ga naročite čimprej, da si zasigurate redno prejemanje.

Zveza tovarnarjev v Illinoisu proti starostnemu zava- rovanju delavcev.

Meseca marca je prišla pred legistaturo države Illinois predloga za starostno zavaro-vanje, ki sicer ni nikak idealen načrt, toda je vendar stopnja naprej, je korak v splošno so-cialno zavarovanje, ki mora priti prej ali slej—čimprej, to-liko bolj za delavce. Načrt, ki ga je predložil poslanec So-derstrom, določa, da dobe oni, ki so prekoračili 70. leto staro-sti, \$260 letne pokojnine, ako so v potrebi. V spodnji zbor-nici je glasovalo zanj 84 po-slancev in 50 proti. Potem je bil poslan senatu.

Za starostno zavarovanje v Illinoisu agitira večina unij ter njihovi odborniki potom svoje illinoiske delavske zveze, na-dalje takozvani socialni delavci ter socialisti, proti pa je Il-linoiska zveza tovarnarjev in veletrgovcev ter privatni in-teresi v splošnem.

Privatni interesi so bili do-slej proti takim predlogom v Illinoisu še vselej uspešni, in letos je prvič, da je bila v nižji zbornici sprejeta. Pod vod-stvom zveze tovarnarjev so dvignili proti nji veliko kam-panjo, poslali v Springfield vi-soko plačane lobbyiste in por-nili v dnevno časopisje članke ter poročila, v katerih argu-mentirajo, da se bore proti tej predlogi v interesu davkopla-čevalcev.

"Če bo ta predloga sprejeta tudi v senatu in jo governor podpiše," pravi illinoiska zve-za tovarnarjev in veletrgov-cov, "bo to začetek v socialni zakonodaji, in ako hočete, da vas davki runirajo, potem lah-ko dopustite sprejem predlo-ge." Tako "svare" ljudje, ki so obogateli na fizične, dušev-ne in denarne stroške delav-cov. V svojem sovražstvu do zaslužene pokojnine starim de-lavcem strašijo "davkoplače-valce", da bo letna pokojnina znašala od trinajst do 25 mili-jonov dolarjev. "Pomislite, kaj še bo!" vzklikujejo.

Edino en argument gospodov kapitalistov je na mestu, ker pravi, da se ne izplača delati teh stroškov tudi zato, ker je podpora \$260 na leto nezadost-na. Niso pa toliko "dobri", da bi predlagali—večjo, pač pa naj se prepreči še to.

Socialna zakonodaja je naj-važnejši problem ameriškega delavstva. Zavarovanje za starost in onemoglost je stvar, za katero se bi morali boriti vsi, ki niso v zvezi tovarnarjev in ki ne živijo od dela drugih. Delavec, dokler je zdrav, že kako zmaguje članarimo, ki jo plačuje eni ali dvema podpor-nima organizacijama, in tudi zavarovalnici plačuje redno, toda kaj pa, ko ga odslowe vsled starosti? Člani zveze to-varnarjev danes odslavljajo delavce že ko dopolnijo 40. le-to, ker jih smatrajo v teh letih že za izrabljen material. Tak delavec, če ni preveč izčrpan, si potem še dobi delo tu in tam do kakega 50. leta, potem pa mu začne starost žugati ter za-hটে, da si vzame počitek. In

če si ga ne vzame sam, mu ga da delodajalec. Kje naj sedaj dobi denar za podporne orga-nizacije in za zavarovalnice? Ne more plačevati in ga briše-jo. Starost pa je doba, ko člo-vek podpora najbolj potrebuje. In tukaj je človeška družba pozvana, da skrbi zanj, da mu vrača od onega, kar je v živ-ljenju s trdim delom produci-ral. Edino na ta način bo de-lavec siguran podpore na sta-rost.

O predlogah za socialno za-varovanje—večinoma za sta-rost—razpravljajo že razne zbornice ameriške Unije, kar je znamenje, da prodira vanje bolj in bolj spoznanje, da so dolžne skrbeti za one, ki so na starost brez sredstev.

S par stotaki pokojnine na leto, ki jo določajo sedanje predloge, seveda ne bo dana nikomur izdatna pomoč. Toda če se zgradi pameten, pošten zavarovalniški sistem, bi dr-žava lahko zavarovala vse de-lavce ter prevzela funkcije podpornih organizacij in zava-rovalnic, assessment, vplačevan pri davkih, pa bi bil lahko mnogo manjši kakor je sedaj, ko je celo število insurance kompanij, katere kujejo mili-jone dobička, in cela vrsta pod-pornih organizacij z dragimi upravami in neekonomsko raz-deljenostjo. Zveza tovarnar-jev v Illinoisu argumentira, da bi bila taka postava novo sred-stvo za graft, toda delavci ve-mo, da so kapitalistični intere-si tista "postava", ki je v ame-riških zbornicah udomačila ko-rupcijo. Kadar hoče kako predlogo poraziti, in je treba v ta namen podkupovati, pod-kupuje. Kupuje sodnike, šerife, župane in aldermane. No-minira poslance in jim plačuje kampanjske stroške. Socialna zakonodaja sama na sebi ne pomeni prav nič povečanje ko-rupcije, pač pa nasprotno. Ko-rupcija je namreč svojstvo sis-tema kakršnega je, in ta sistem je nasproten tudi socialnemu zavarovanju za delavce.

FRANCOSKA ZBORNICA VRAČA MENIHOM CERK- VENO LASTNINO.

V Franciji so bili po znanih bojih za ločitev cerkve od dr-žave odvzete raznim "samo-stanskim" redovom velikanska bogastva, ki so si jih nakupili-ili tekom stoletij, in ob enem so bili razpuščeni. Ostati so smeli le tisti, ki so se pečali izklju-čno z misijonarstvom med "pa-gani" in "krivoverci" v tujih deželah. Sedaj pa, ko je začel Mussolini konkurirati s pomoč-jo misijonarjev Franciji, in ko se je začela s takimi "spreb-račanji" pečati na debelo tudi Amerika, so v Parizu izprevi-deli, da je najboljša, ako se bo-gastva misijonarskim redovom vrne. Znašajo le okrog mili-jon dolarjev ameriške vredno-sti, in poslanci so glasovali dne 29. marca s 331 glasovi proti 258, da se jim te milijončke frankov vrne.

Glasovi iz našega Gibanja

Pregled aktivnosti kluba št. 1, J. S. Z. v l. 1928

Klub št. 1 v delovanju na kulturnem polju med slovenskimi organizacijami prvi v Chicagu in med prvimi v Ameriki.

Klub št. 1 J. S. Z. je najaktivnejša slovenska kulturna in politična organizacija v Chicagu. To priča njegovo delo v prošlem in v prejšnjih letih.

V članstvu l. 1928 ni napredoval, beleži pa porast v aktivnostih. Imel je uspeh tudi v gmotnem oziru in njegova imovina je narasla vzlic precejšnji podpori, ki jo je dal iz svoje blagajne socialističnemu tisku, za agitacijo v volilni kampanji, v kulturne svrhe, itd.

Članstvo.—Dne 31. decembra 1928 je imel klub 103 aktivne člane in članice, dočim jih je imel 31. dec. leto poprej 108. Nazadovol je torej za 5 članov. Trije člani so vzeli tekom leta prestopne liste k drugim klubom, pristopilo je osem novih, štirje pa se prišli s prestopnimi listi. Deset jih je tekom leta prestalo plačevati članarino. Odstopili so le taki, ki so bili člani "kar tako", in niso počakali, da bi se poglobili v delo, ki ga klub vrši, in v principe katere zastopa.

Ob koncu leta je imel v gornjem številu 17 članic, in nekaj takih, ki so prenehale plačevati članarino bodisi v začetku l. 1928 ali še prej. Zelo potrebno bi bilo, da pridobimo v klub več članic.

Klub št. 1 ima za agitacijo v Chicagu veliko polje in število članov lahko zelo pomnoži. V ta namen ni potrebno drugega, kakor da bolj agitiramo, ali vsaj večina članov in članic. V prošlih par letih se je naselilo v Chicagu mnogo premogarjev s družinami in še vedno prihajajo. Razmere so jih primorale zapustiti svoj poklic ter jih poglale v mesta, da si poiščejo delo v industriji. Vsled mnogih stavek ter dolgostrajnega boja v poslednji stavki, ki je končala za premogarje lansko leto neugodno, so postali več ali manj apatični in obupani. Mnogi izmed njih so bili pred leti aktivni v naših klubih, mnogi so bili naročniki našega glasila, in večinoma so sodelovali na en ali drug način pri vseh akcijah naprednega delavstva. Zelo priporočljivo je, da se potrudimo med te ljudi in jih pridobimo za pristop v klub. Mi razumemo njihov boj, ki so ga vodili v premogovniških revirjih, razumemo njihove sedanje težkote, in ker to razumemo, smo v stanju tudi delati skupaj z njimi. Razmere, ki so jih poglale iz njihovega poklica v novo negotovost in v nove napore, so razmere, ki tepejo vse delavce. Interesi nas vseh so enaki. In delujmo, da jih bomo branili vsi skupaj pod okriljem naše skupne organizacije.

Najvažnejše delo, ki ga vrše, ali bi ga naši klubi morali vršiti, je izobraževalno. Potrebno je, da obdržujemo kolikor največ mogoče predavanj in diskuzij, in da uredimo vse delo v klubih tako, da bodo seje zanimive za vse člane in privlačne tudi za nečlane. V klubu št. 1 se skušamo ravnati po tem pravilu kolikor je v naših močeh.

Drugo važno delo je agitacija med mladino. Vsaka organizacija, ki hoče živeti, mora skrbeti za dotok novih članov. Mi imamo v tem oziru največ prilike med mladino, toda ker je tukaj rojena, se od one, ki je pristopila v naše organizacije pred 10, 15 in 20 leti v marsičem razlikuje. Tukajšnja je vzgojena v drugačnih razmerah kakor smo bili mi, in ima tudi v marsičem drugačne pojme. Zelo je nagajna k sportu; za politične organizacije—razen seveda za "politično" in stranke, o katerih bere v listih, se pa ne zanima posebno—večinoma nič. V nobeni deželi se ne napeljuje misli in ambicije mladine na sport v toliki meri kakor tukaj. Razne organizacije prispevajo za gojitev sportnih aktivnosti med mladino ogromne vsote, katere prihajajo večinoma od bogatašev. Zato pa v ameriškem sportu ni nič delavskega idealizma, pač pa je ali dzingoistična, ali pa strogo komercialna stvar. Tukajšnja mladina je takorekoč preobložena s sportom in z zanimanjem zanj. Tako ji ne preostaja nobenega časa, da bi se zanimala za socialne probleme, ki so zanj življenjskega pomena, ne da bi se tega zavedala. To resnico mora mladina nekdo predočiti, in to je naloga, ki pripada socialistični organizaciji ter njenemu tisku.

Klub št. 1 je aktiven tudi med mladino in v svojih vrstah ima že prilično članov iz vrst v Ameriki rojenih Slovencev. Ali to je še vseeno malo, in zato je klub v poletju prošle leto izvolil poseben odsek, katerega naloga je agitirati za klub in našo stranko med mladino.

Navadno objavi klub št. 1 tudi svoje finančno poročilo, ker podaja naši publiki v Chicagu in članstvu v splošnem sliko, iz katere je razvidno, kako dobivamo sredstva in kako jih porabimo.

Finančno poslovanje kluba št. 1 je bilo v letu 1928 sledeče:

DOHODKI.		
Prispevki članov		\$446.10
Priredbe:		
Dramskega odseka	\$2,346.04	
Pevskega odseka "Sava"	2,184.86	4,530.90
Razni drugi dohodki		627.56
Skupni dohodki		\$5,604.56

IZDATKI.		
JSZ. za članarino in izobraževalno akcijo	\$352.50	
Delnice doma JSZ.	571.80	
Podpora Proletarcu in tiskovni sklad angleške priloge	115.15	
Prispevki za volilno kampanjo	175.20	
1,000 izvodov majke izdaje Proletarca	100.00	
Podpora delavskemu domu v Lawrence, Pa.	15.00	
Stroški dramskega odseka (priredbe)	1,519.03	
Stroški pevskega odseka "Sava" (priredbe, učitelj, nabava pesmi in glasovir)	1,900.23	
Najemnina dvorane SNPJ. za seje, vaje in predavanja	240.00	
Plače odbora kluba in posameznih odsekov	82.00	
Potrebnice za klub	500.40	
Razni drugi stroški	291.28	

Skupni izdatki	\$5,862.59
Račun v skupnih vsotah.	
Dohodki v letu 1928	\$5,604.56
Prenos od 13. decembra 1927 (gotovina)	570.01

Izdatki v letu 1928	\$6,174.57
Gotovina 31. decembra 1928	\$311.98
Druga imovina:	
Delnice doma JSZ.	3,571.80
Knjižnica, igre, pesmi in drugo	1,562.68

Čisto premoženje kluba 31. dec. 1928. \$5,456.46

Iz teh računov razvidite, da je klub prispeval preteklo leto \$405.35 v agitacijske namene. Na delnice doma J. S. Z. je plačal \$571.80, vsega skupaj s prejšnjimi vplačili pa ima v delnicah doma J. S. Z. \$3,571.80.

Prebitek od priredb dramskega odseka je znašal \$827.01, od pevskega odseka pa \$284.63, skupaj \$1,111.64. Od te vsote je odšteti najemimo dvorane za vaje, ki je znašala \$110, in pa potrebnice za veselice, v katere je vložil klub \$455. Čisti prebitek priredb je torej znašal le \$546.66.

Iz klubove blagajne je bilo v prošlem letu izplačeno \$258.03 več, kot pa so znašali dohodki, to pa vsled tega, ker je bilo izplačanega \$122.70 za račune iz l. 1927 in pa ker je klub prispeval v agitacijske svrhe \$226.35 več kakor leto poprej.

Omenil sem že, da ima klub skoro vso svojo imovino v stavbinskem fondu J. S. Z. Naš pokret rabi svoj dom, in ta dom bo lahko služil vsaj enim potrebam tudi klubu št. 1. Tega se klub zaveda, zato prispeva v stavbinski fond kolikor more, da pridemo čimprej do svojega poslopja.

Priredbe.—Klub je imel l. 1928 trinajst večjih priredb, in sicer, štiri dramske predstave, dva koncerta "Save", prvomajsko slavnost, Silvestrovo zabavo, maskarado "Save", dva piknika itd. Pevski odsek "Save" je tudi aranžiral prvi Šubljav koncert v Chicagu.

Dramski in pevski odsek sta gostovala tudi na drugih odrih, na našem pa je vpriporil opereto "Gypsy Rover" waukeganski Samostojni izobraževalni klub.

Seznam priredb kluba št. 1 in gostovanj njegovih odsekov na drugih odrih je za l. 1928 sledeči:

DRAMSKE PREDSTAVE.

Poročna noč (Ivan Molek), socialna drama v treh dejanjih, uprizorjena v Waukeganu v nedeljo 8. januarja pod avspicijo kluba št. 45 JSZ. v Slov. nar. domu.

"Gypsy Rover" (Dodges), opereta v treh dejanjih. Upriporil jo je v nedeljo 29. jan. v dvorani ČSPS. waukeganski Samostojni izobraževalni klub pod avspicijo kluba št. 1.

"Zdravnik proti svoji volji" (Moliere), komedija v treh dejanjih, v nedeljo 8. aprila v dvorani ČSPS.

"Kamnomol" (Seliškar), tragedija v štirih dejanjih, v nedeljo 1. oktobra v dvorani ČSPS.

"The Second Story Man" (Sinclair), igra enodejanske, uprizorjena na prvomajski priredbi v dvorani SNPJ., na kateri je sodeloval pevski zbor "Sava" s pevskimi točkami in tamburaški zbor srbskih sodrugo v north side.

"Ženitev radi premoženja", komedija v dveh dejanjih. Vprijoril jo je naš dramski odsek za društvo "Delavec" št. 8 SNPJ. v So. Chicagu v nedeljo 18. novembra v Hrvaškem domu.

Silvestrova zabava kluba št. 1 dne 31. dec. v dvorani SNPJ. Dramski odsek je uprijoril ob polnoči tri žive slike socialnega pomena.

PRIREDBE SOCIALNEGA PEVSKEGA ZBORA "SAVA".

Maskarada "Save" v soboto 11. feb. v dvorani SNPJ. Koncert v nedeljo 20. maja v dvorani SNPJ. Anton Šubljav koncert 29. aprila v dvorani SNPJ., ki ga je aranžiral zbor "Sava". Koncert 30. maja v Waukeganu pod avspicijo kluba št. 45 JSZ. v Slov. nar. domu.

DOPISI

RAZNO IZ DETROITA.

Detroit, Mich.—Detroitška naselbina postaja v marsičem, posebno na kulturnem polju, ena najaktivnejših v Ameriki. Iz enih naselbin se pritožujejo, da postajajo udeležbe na predstavah in koncertih manjše. Tukaj nimamo takih pritožb. Udeležba je navadno prvovrstna.

Priredb imamo precej in različnih. Koncertna prireditev za Cankarjev spomenik je dobro uspela. Ga. Lovšeta in Tone Šubelj sta imela tukaj operni koncert. V nedeljo 17. marca je vprijorilo dr. "Bled" slovito Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi". Dne 19. maja bo uprizorjena tridejanska komedija "Cigani". V nedeljo 21. aprila bodo imeli tukaj koncert najboljši slovenski ameriški pevci in aktorki Louis Belle, Frank Plut in Anton Eppich, ki nastopa v vlogah komika. Teden dni pozneje bodo imeli koncert v Chicagu pod avspicijo pev. zbora "Sava", kakor čitamo v listih.

"Proletarec" je imel pred par tedni precej obširno poročilo o volitvah delegatov v tukajšnjih društvi SNPJ. Društ. št. 121, v katerem sta bila 17. feb. izvoljena za delegata L. Spoljar in J. Latin, je volitve razveljavilo in imelo 17. marca ponovne. Pronašlo se je, da so pri prvih volitvah glasovali tudi taki, ki ne bi smeli, in to jih je napravilo neveljavne. Vdružit se je volilo vsakega delegata posebej. Za prvega sta kandidirala L. Spoljar in J. Latin, Spoljar je bil izvoljen. Za drugega delegata je ponovno kandidiral Latin, in razen njega še Urbas, Junko in Jurca. Zanimivo je, da so bili poslednji trije kandidati iz enega tabora, medtem ko so komunisti vedno imeli samo enega kandidata. Vzlic temu ni dobil večine in je šel na ožje volitve z Junkatom, pri katerih je dobil Junko 14 glasov večine. Potem pa se je začel vršiti, kajti Latinovim ljudem ni šlo v glavo, da on ne bi mogel biti izvoljen. Nato so začeli z govorancami, v katerih je padla marsikaka huda beseda na glavni odbor.

Ko je Latin prišel domov in se je začel mirneje posvetovati, so sklenili, da naj se obrne

na glavni urad in napove svoje stalisce, da bi se volitve ne smele vršiti, nego naj bi bile kar prve veljavne. Toda Latin je vendar priznal neveljavnost prvih volitev s tem, da je ponovno kandidiral in to pri volitvah obeh delegatov. Društ. št. 121 bosta torej na konvenciji zastopala L. Spoljar in L. Junko, oba sposobna in poštena delegata.—Poročevalec.

Collinwood, O.—Tukajšnja naselbina je postala znana vsakemu, ki kaj čita, če že ne vsled drugega, pa radi viharja, ki nastane ob časa do časa in je celo hujši kot burja na Krasu. Tudi reže tako, da se včasii človek kar ne sme pokazati izpod strehe. Dobra stran teh viharjev pa je, da jih imamo vsaj pod kontrolo, medtem ko take kontrole na Krasu nimajo.

Kadar se nam zljubi, napravimo veliko burjo, in ko hitro se uvidi, da postaja nevarno da kdo zmizne, pa "zaštapamo" viharno tuljenje.

Izven viharjev imamo tudi razne ustanove, ki se vse izboljšujejo. Ena teh je Slovenska delavska zadruga zveza, ki je v tem letu napravila že več korakov naprej. Npr., pridružila se je k ameriški Zadrugi ligi; organizirala je ženski agitacijski odsek, ki obeta za zadrugo mnogo koristi. V soboto 6. aprila priredi domačo zabavo v Slovenskem domu na Holmes Ave. Ženske bodo posetnike dobro pogostile z jedili, za katere se dobe potrebnice v zadrugi. Kot vsakikrat, ko zadruga prireja bodisi izlete ali veselice, bo tudi ta priredba dobro obiskana.

Vzrok, da ženskega odseka toliko časa nismo ustanovili, je pač naša nevednost. Od kar nam je s. Anton Kristan stvar priporočal ter razjasnil njen veliki pomen, smo se začeli zanj zanimati ter jo končno uresničili. Tako je zadrugi A. Kristan pripomogel s svojimi nasveti tudi naši zadrugi, in le škoda, da ne bo mogel biti prisoten na tej prvi prireditvi naših zadrugaric, ki bi ga gotovo lepo pogostile. Ga bodo pa drugič, ko pride med ameriške zadrugarje.

Na prošlem občnem zboru je bilo tudi sklenjeno, da si zadruga ustanovi svoj pevski zbor, ki bo delal v njeno korist. Za prvo vajo se je prigla-

Piknik "Save" 24. junija v Willow Springsu pri Steržinarju.

Piknik "Save" 26. avgusta v istem kraju kot prej-šnji.

Koncert v nedeljo 25. novembra v dvorani SNPJ. Razen na svojih koncertih je "Sava" nastopila na par dramskih priredbah kluba št. 1, nadalje na klubovi priredbi dne 1. maja, na slavnosti 25-letnice društva "Slavja" št. 1 SNPJ. itd.

Klub JSZ. je sodeloval tudi na piknikih socialistične stranke okraja Cook.

PREDAVANJA IN DISKUZIJE.

Leta 1928 so bila v klubu št. 1 sledeča predavanja in diskuzije:

Razprava o dramatik 18. januarja. Zaitz, Bernik in Olip so imeli referate, potem je bila diskuzija.

"Argumenti nasprotnikov evolucije", predaval 27. januarja Ivan Molek.

"Akcija za dom JSZ. in Proletarca", referirala o nji Fr. Zaitz in V. Ločnikar 15. februarja, potem je sledila razprava.

"Ameriška zakoni o doseljevanju in naši priseljenci". Predaval 15. februarja Ebbin Kristan.

Razvoj naših pevskih zborov v Chicagu". Predaval Fr. Alesh dne 24. feb., potem je sledila diskuzija.

"Razvoj drame". Predaval dne 23. marca Andrew Kopal.

"O pravični negi zob" predaval dne 30. marca dr. Andrew Furlan.

O starem kraju predaval 24. avgusta John Olip.

"Moji vtisi iz Minnesote". Predaval 28. sept. Fred. A. Vider.

"Jugoslovanske podporne organizacije, politika in politika", referiral dne 26. oktobra Fr. Zaitz, potem je sledila diskuzija.

"O moderni ameriški literaturi", predaval dne 23. novembra Ivan Molek.

"Ali more biti dober socialist ob enem dober katoličan in obratno?" Diskuzija dne 13. decembra. Referenta I. Molek in F. Godina.

Torej dvanajst predavanj oziroma razprav! Udeležba na enih predavanjih je bila, vzeto po našem čikaškem merilu, dobra, a

na glavni urad in napove svoje stalisce, da bi se volitve ne smele vršiti, nego naj bi bile kar prve veljavne. Toda Latin je vendar priznal neveljavnost prvih volitev s tem, da je ponovno kandidiral in to pri volitvah obeh delegatov. Društ. št. 121 bosta torej na konvenciji zastopala L. Spoljar in L. Junko, oba sposobna in poštena delegata.—Poročevalec.

O "VIHARJIH" IN ZADRUGI V COLLINWOODU.

Collinwood, O.—Tukajšnja naselbina je postala znana vsakemu, ki kaj čita, če že ne vsled drugega, pa radi viharja, ki nastane ob časa do časa in je celo hujši kot burja na Krasu. Tudi reže tako, da se včasii človek kar ne sme pokazati izpod strehe. Dobra stran teh viharjev pa je, da jih imamo vsaj pod kontrolo, medtem ko take kontrole na Krasu nimajo.

Kadar se nam zljubi, napravimo veliko burjo, in ko hitro se uvidi, da postaja nevarno da kdo zmizne, pa "zaštapamo" viharno tuljenje.

Izven viharjev imamo tudi razne ustanove, ki se vse izboljšujejo. Ena teh je Sloven-

ska delavska zadruga zveza, ki je v tem letu napravila že več korakov naprej. Npr., pridružila se je k ameriški Zadrugi ligi; organizirala je ženski agitacijski odsek, ki obeta za zadrugo mnogo koristi. V soboto 6. aprila priredi domačo zabavo v Slovenskem domu na Holmes Ave. Ženske bodo posetnike dobro pogostile z jedili, za katere se dobe potrebnice v zadrugi. Kot vsakikrat, ko zadruga prireja bodisi izlete ali veselice, bo tudi ta priredba dobro obiskana.

Vzrok, da ženskega odseka toliko časa nismo ustanovili, je pač naša nevednost. Od kar nam je s. Anton Kristan stvar priporočal ter razjasnil njen veliki pomen, smo se začeli zanj zanimati ter jo končno uresničili. Tako je zadrugi A. Kristan pripomogel s svojimi nasveti tudi naši zadrugi, in le škoda, da ne bo mogel biti prisoten na tej prvi prireditvi naših zadrugaric, ki bi ga gotovo lepo pogostile. Ga bodo pa drugič, ko pride med ameriške zadrugarje.

Na prošlem občnem zboru je bilo tudi sklenjeno, da si zadruga ustanovi svoj pevski zbor, ki bo delal v njeno korist. Za prvo vajo se je prigla-

želeli bi bilo še boljše. Povprečna udeležba je bila 60 oseb.

Povprečna udeležba na koncertih in dramskih predstavah je bila, računano po prodanih vstopnicah, 400. Najboljše obiskana je bila opereta "Gypsy Rover", na kateri je bilo nad 550 oseb.

Prvi piknik "Save" v prošlem letu, ki bi imel biti vrtni koncert, je pokvarilo slabo vreme, kajti deževalo je neprestano ves popoldan. Gmotni uspeh je bil vzlic temu zadovoljiv.

Iz števila teh priredb je razvidno, koliko deia je bilo treba! Člani in članice kluba št. 1 delajo, in to ga je napravilo za eno prvih slovenskih organizacij v aktivnostih ne samo v Chicagu ampak v splošnem. V Chicagu je prva, in to priznanje ji daje tudi občinstvo s svojimi poseti. Upamo, da nam ostane naklonjeno tudi v tem letu, klub pa mu obljubuje, da bo na polju prosvetnih in drugih aktivnosti storil, kolikor bo največ mogel.

Peter Bernik, tajnik kluba št. 1 J. S. Z.

Papagaj pravi

Preklicano so letos slabi časi. Škoda, ker ni bil izvoljen Smith, bi vsaj slabše ne bilo.

(Če bi bil izvoljen Smith, tedaj bi ta naš papagaj valil krivdo za slabe čase na "demokrate".)

membr, ako ne bi bile cene za list na 8 straneh toliko večje kakor za revijo, da je bila to velika ovira spremembi. V tem slučaju je deloma odstranjena in grevse priznanje eksekutiv ter upravnemu odboru Proletarca, ker sta upoštevala prelog kluba št. 27 v toliki meri, da staga dala na razpravo in da so bili klubi o tem tudi pisмено obveščeni. Klub št. 27 pa je s svojim korakom tudi storil za pokret in za list dobro delo.

Zato nam bodi pozdravljen, "Proletarec", v svoji novi obliki in na osmih straneh. Ena stran, kot je bilo naznanjeno, je angleška, in upam, da bo tudi imelo zelo ugodne posledice za naše gibanje in da bo ta angleški del lista pridobil JSZ. med tu rojeno mladino mnoge prijatelje.

Sodugi, ki ste vodili propagando za spremembo forme lista—uspeli ste, in sedaj je potrebno dokazati, da se bo list v tej obliki res laglje razširil. V agenciji so obljubili sodelovati tudi zagovorniki revije, in tako smo vsi enotni, da je naš cilj razširiti naš list kolikor najbolj mogoče. In mogoče ga je razširiti v toliki meri, da bi mu bilo omogočeno izhajati dvakrat na teden, ali pa bi izdajal poleg tednika še znanstven mesečnik, ki bi bil istotako dober učitelj v interpretiranju socialnih vprašanj ter znanstvenega socializma.

Ker smo pristali v spremembo, je tukaj še vprašanje oglasov. Jaz sem mnenja, da naj bi se sprejemalo vse oglase, razen seveda oglasov od kandidatov kapitalističnih strank ter one, ki so stoprocentno švindlerski. Kot razumem, je pri proletarcu pravilo, da se odkloni marsikakšen oglaš dvomljive ali zavajalne reklame, ki jih drugi slovenski listi sprejemajo. In čemu naj bo ravno Proletarec na škodi?

V naselbinah lahko mnogo storite, da dobi Proletarec več oglasov. Delavci, zahtevajte od trgovcev in profesionalcev, katere patronizirate, da oglašajo v Proletarcu.

Ako bomo delali na polju agitacije vsi in skupno, in če bomo listu pridobili oglasov, pa bo rešen tudi njegov gmotni problem, toda da se to zgodi, mora imeti tolikšne dohodke, da bi pokrivali stroške. Ta cilj se da doseči, in zanašam se, da ga bo dosegel Proletarec v te obliki, medtem ko ga v prejšnji ni mogel.—Anton Vičič.

VESELICA DRUŠTVA ŠT. 126 SNPJ. V CLEVELANDU.

Cleveland, O.—V soboto 6. aprila zvečer priredi društvo "Cleveland" št. 126 SNPJ. v spodnji dvorani Slov. nar. doma na St. Clair ave. veliko plesno veselico, na katero je vabljeno članstvo SNPJ. in drugo občinstvo. Vstopnina je 50c. za osebo. Igral bo popularni godbeni "Trio". Pripravljalni odbor zagotavlja vse, da bo zabava obilo in postrežba najboljša.

OKROŽJU JOHNS-TOWNA, PA.

Park Hill, Pa.—Klub št. 5 JSZ. priredi v soboto 4. maja majsko slavnost z obširnimi sporedom, na katero opozarjamo vse tukajšnje organizacije in jih ob enem prosimo, da tega dne ne bodo imela svojih priredb. Slavnost se bo vršila v Slov. izobraževalnem domu na Franklinu. O programu več prihodnjč.—Adolf Krasna.

ALI VAM PROLETAREC UGAJA.

Če ste dobili to številko na ogled, in vam list ugaja, si ga naročite čimprej, da si zaguarate redno prejemanje.

Bellaire, O.—V prošli razpravi o formi Proletarca smo čuli vsakojake sugestije; vsi so bili za povečanje lista neglede v kaki obliki bi izhajal, nihče pa ni pisal ali kaj svetoval k gospodarski strani tega vprašanja.

Za naročnino \$3 dobimo mnogo gradiva, ki je res vredno, da ga čitamo. Sam roman, ki sedaj izhaja v Proletarcu, je vreden te vsote. V povečanem listu je gradiva toliko več in to gotovo pomeni tudi večje izdatke.

Prijatelji naročniki, če smo za večji list—ali smo tudi za povečanje naročnine, če bi bilo treba? Npr. en cent za številko več se ne bi posamezniku dosti poznalo, list pa bi dobil 52c. (da bo vsota bolj prikladna za računanje, recimo 50c.) na leto več in pri par tisoč naročnikih bi to že nekaj izdalo. Če pa smo za ohranitev sedanje naročnine, tedaj je treba energično agitirati za pridobivanje novih naročnikov, in kjer je prilika, mu zbirajmo prispevke v podporo. Če smo za večji in boljši list, moramo tudi skrbeti za več agitacije, ki mu bo povečala dohodke.—Louis Pavlinich.

POZDRAV NOVI OBILIKI "PROLETARCA"!

Chicago, Ill.—Nad deset let je Proletarec izhajal v obliki revije in nad polovico te dobe, če ne takorekoč od začetka, so se pojavljale želje in zahteve, da spremeni obliko nazaj v časniški format. Posebno na prošlih par zbiorih JSZ. je opozicija delovala v prizadevanju, da pridobi vodstvo in večino za spremembo. Tako so zbori izgubljali svoj dragoceni čas z debatami o obliki lista, namesto o predlogih, kako povečati agitacijo. Zdi se mi, da bi se na nemu ali drugemu prošlih zborov dobilo večino za spre-

membr, ako ne bi bile cene za list na 8 straneh toliko večje kakor za revijo, da je bila to velika ovira spremembi. V tem slučaju je deloma odstranjena in grevse priznanje eksekutiv ter upravnemu odboru Proletarca, ker sta upoštevala prelog kluba št. 27 v toliki meri, da staga dala na razpravo in da so bili klubi o tem tudi pisμένο obveščeni. Klub št. 27 pa je s svojim korakom tudi storil za pokret in za list dobro delo.

Zato nam bodi pozdravljen, "Proletarec", v svoji novi obliki in na osmih straneh. Ena stran, kot je bilo naznanjeno, je angleška, in upam, da bo tudi imelo zelo ugodne posledice za naše gibanje in da bo ta angleški del lista pridobil JSZ. med tu rojeno mladino mnoge prijatelje.

Sodugi, ki ste vodili propagando za spremembo forme lista—uspeli ste, in sedaj je potrebno dokazati, da se bo list v tej obliki res laglje razširil.

PRIHODNJA VZHODNO-OHIJSKA KONFERENCA JSZ. SE VRŠI 23. JULJA V BRIDGEPORT

Glencoe, O.—Klube izdruštva izobraževalne akcije JSZ. že sedaj opozarjajo, da se vrši prihodnja konferenca sialističnih klubov ter društva izobraževalne akcije JSZ za vzhodni Ohio in West Virginijo v nedeljo 23. juna v Bridgeportu. To zborovanje bo kot običajno v slovenski porani v Boydsvillu. Prične ob 9.30 dopoldne.

"Proletarca" imamo prečnega in v novi obliki, serugi obljube, da bodo agencije za list in JSZ. povečali, itako je upati, da pride premenje za naše gibanje tudi v tkranje. Dasi je naša prihodnja konferenca tedne pred našim vendar želeli, da se nanj čimboljše pripravimo, da bi res konferenca, kakor je še i bilo v teh krajih. Ob enem apelirani na sodruge, da održe klube v aktivnem stanju da imajo pogosto kako pridbo, pa četudi v malem krogu, in da si na vsaki seji izbere kak predmet za diskuzijo.

Potrudimo se tudi z naročili za majsko številko. Eni drugi se res na vso moč trudijo za list—posnemajmo jih!

Nace Zlemberger.

AKTIVNOST ČIKAŠNH SODRUGOV.

Chicago, Ill.—V nedeljo 24. marca se je vršila konfeenca članstva socialistične stanke okraja Cook, ki je bila prično dobro obiskana. Razpoldenje je bilo jako dobro. Po pričilih funkcionarjev je bil sprejet predlog, da se začne zirati organizatorični fond \$2.00, v svrhu, da se omogoči v krajnem strankinem uradu shinega tajnika in pa eno pisaniško moč. V ta fond je bilo nabrano na seji \$225. Rabiti le ga ne sme, dokler ne bo minimalna vsota dosežena. Za take stroške je znašala nabrani vsota \$17.50.

Piknik socialistične stanke tega okraja se vrši v nedeljo 9. junija v Riverview parku na No. Western Ave., torej na istem prostoru kakor vsalo leto.

V nedeljo 5. maja zvečer se bo vršil v Douglas Park vidi-toriju velik banket ob priliki, ko bo v Chicagu zborovala eksekutiva socialistične stranke, v kateri so med drugim Viktor L. Berger, Morris Hillquit, James H. Maurer, James Oteal in milwauški župan Hoan. Vsi se udeležijo banketa, poleg teh pa so povabljeni delegatje in odborniki konvencije podpome organizacije Workmens Circle in mnogi somišljeniki v njihah.—P. O.

"PROLETAREC" V NOVI TISKARNI.

V prošli številki smo poročali, da se "Proletarec" ne bo več tiskal v Narodni tiskarni, v kateri je bil dvajset let. V bodoče ga bo tiskala Atlantic Printing & Publishing kompanija na So. Crawford in 27. cesti. To je tiskarna, katero je prvotno ustanovil pokojni Martin Konda za svoj "Glas Svobode", katera je sedaj last ene-ga Slovenca ter par čeških tiskarjev. Dala je ugodne pogoje, razen tega je v bližini "Proletarčevega" urada. Vo-dita jo Albin H. Skubic in James Korecky.

KOOPERATIVE MED AMERIŠKIMI FARMARJI.

V letu 1928 je delovalo med ameriški farmarji 11.400 farmarskih nakupovalnih in razpečevalnih zadrug, ki so šte nad dva milijona članov.

KAKO JE KONVENCIJA KOMUNISTIČNE STRANKE ODPRAVILA FRAKCIJSKE BOJE.

V New Yorku se je par dni prošlega meseca vršila konven-cija Workers (Communist) stranke, kjer je bilo dirmdaja in ringaraja kakor že dolgo ne. Reševali so namreč "frakcijske spore" in jih "dodela iz-trebili", kakor dosedaj vsako leto od leta 1920 naprej.

Poročali so, da je bilo prisotnih 300 delegatov. "Mili-tant", glasilo komunistične o-pozicije (Trockijevci), pravi, da je bila to konvenca "iz-branih", subvenciranih delega-tov, toda ker sta v stranki od kominterne favorizirani več ali manj obe frakciji (razen tre-tje, ki jo predstavljajo izklju-čeni Trockijevci), je bilo ven-darle mnogo nesoglasij in borbe za tajniški ter druge urade. Končno se je le dosegel "spo-razum" na ukaz dveh odpo-slancev iz Moskve, in obe frak-ciji sta se izrekli za Stalinovo taktiko in proti Trockijevi ter vsaki drugi, ako jo Stalin ne odobrava. Vieme pa le ni bilo prijetno, in ko so bili "frakcij-

ski boji" že zopet desetič do-cela iztrebljeni in je bilo le še par ur do zaključitve konven-cije, se je začel pretep. Dele-gatje obeh frakcij so si začeli voščiti dober večer prav po "fantovsko", kakor je v običa-ju v Rovtiah. Tedaj pa je pla-nila pokoncu pripravljena sku-pina "pevcev" in zaorila "In-ternacionalo". Vroč "frak-cijski" drugovi so se pomirili, kajti vsakdo mora vstati in peti, ali pa poslušati to himno stoje in molče. Ko hitro je bil zadnji verz gotov, je predsed-nik "v velikanskem navduše-nju delegacije zaključil kon-venccijo". (Pripomba: Frak-cijski boj se nadaljuje. Kakor poroča "Militant", so šli za-stopniki obeh v Moskvo, da po-jasnijo vsaki svojo stran ter vprašajo za podporo ali za od-vezo, kakor bo že zahteval po-ložaj.)

ANGLEŠKI TRGOVCI PROUČAVAJO RUSIJO.

Iz Anglije je koncem marca odšlo v Rusijo petinpetdeset industrijalcev in trgovcev v svrhu proučavanja ekonomskih razmer v Sovjetski Uniji ter zblizanja med njo in Anglijo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsled premembe tiskarne smo morali v prejšnji tiskarni porabiti gradivo, ki ga je imel list v rezervi, in tako je čakalo precej onega, ki bi že moralo biti priobčeno, na to selitev ter spremembo oblike. Radi obilice oglasov in pa ker se je na-bralo mnogo gradiva, tudi v to številko ni še šlo vse, kar je nujnega. Čaka še par zapiski-kov, ki bodo zaeno z drugimi prispevki priobčeni v nasled-njih izdajah.

Majska številka. — Majska številka izide letos v tej obliki, toda bo zelo povečana. Papir bo enak kakor smo ga rabili za prejšnje majske izdaje, in gle-

de vsebine in ilustracij se bomo potrudili enako kakor doslej.

Sotrudnike prosimo, da pošljejo svoje spise za majsko številko kmalu, vsekakor najpoz-neje do 18. aprila.

JUGOSLAVIJA IN GRČIJA ZA MIRNO IZRAVNA-NJE SPOROV.

Jugoslavija in Grčija sta sklenili pogodbo, s katero se zavezujeta, da bosta vse svoje medsebojne spore, če jih ne bo mogoče rešiti med njima, pre-dali v rešitev mednarodnemu razsodišču. Vojno med seboj absolutno odklanjati in vsled tega sta slovesno sklenili, da je med njima nikoli ne bo.

"PROLETAREC"

NAJ POSTANE NAJBOLJ RAZŠIRJEN

JUGOSLOVANSKI LIST

S TO ŠTEVILKO "Proletarec" ni več revija, kajti prišel je pred vas v časniškem formatu—obsežen kakor v regularnih izdajah še nikoli ni bil. Želji onih, ki so se za to spremembo trajno potegovali, je končno ugodeno. A upra-va lista HOČE, da bo s spremembo ustrezno VSEM naročnikom, in zato se bo potrudila, da stori od svoje strani kolikor ona more. Ostalo pa je odvisno od vas.

"Proletarec" je s to številko povečan za 13 strani dosedanjega formata, kar znači

676 STRANI PREJŠNJE OBLIKE POVEČAN-JA NA LETO, AKO GA OHRANIMO V TEM OBSEGU.

676 dodatnih strani pomeni, da dobite štiri-intrideset številok obsega kakor je bil Proletarec dozda VEC na leto, kar je resnično povečanje lista.

"Proletarec" v tem obsegu je OSEM KO-LON VEČJI kakor je bil do decembra 1918, ko je spremenil obliko iz časopisa v revijo.

Osem kolon vsak teden več pomeni v teku leta povečanje sedem številok obsega kakor ga ima ta izdaja in poleg tega še 26 kolon.

"Proletarec" je povečen v toliki meri, ker so bile okolščine pri tej spremembi za list u-godne, vprašanje pa je, če bomo mogli to po-večanje tudi ohraniti.

BOMO, če izpolnimo obljubo, da se vsi lo-timo z vso močjo agitacije za razširjenje lista takoj, ko mu bo oblika spremenjena.

"Proletarec" bo v bodoče prinašal redno tu-di ilustracije in mnogo več gradiva kakor dose-daj. Čimlaglji bo njegov boj za obstanek, to-liko več pozornosti bomo lahko posvetili nalogi za izboljšanje lista.

Pridobite mu naročnikov. V svrhu, da bo klubom agitacija olajšana, jim priporočamo, da naroče večje število izvodov ter jih razdele in tako seznanijo nenaročnike s Proletarcem. Cena listu od deset izvodov naprej za razdajo je samo 2c iztis. Torej deset iztisov 20c, 50 iztisov \$1 itd. Naročite jih takoj, kajti ta zniža-na cena ostane v veljavi le nekaj tednov.

"Proletarec" bo v tej kampanji za svojo raz-širjenje potreboval tudi gmotno pomoč. Ako nimate prilike, da bi mu pridobili novih na-ročnikov, mu lahko pomagate v agitaciji s kako vsoto, katere izkazujemo pod rubriko "Listu v podporo". Vprašajte za prispevke v ta namen tudi druge naročnike in somišljenike.

Pomoč listu so tudi oglaš. Pridobite tr-govce, profesionalce ter razna podjetja, s kate-rimi imate opravka, da bodo oglašali v "Prole-tarcu".

Oblika lista je spremenjena, poleg je, kot navedeno s številkami, povečan. In sedaj, ko je debata o formi Proletarca končana,

in se je večini ustreglo, pojdimo VSI na delo, da postane Proletarec najbolj razširjen jugoslo-vanski list.

Socialistični Pevski Zbor

"SAVA"

(odsek kluba št. 1, J. S. Z.)

Chicago, Ill.

V NEDELJO 7. APRILA 1929

V DVORANI Č. S. P. S.

1126 W. 18th St. (blizu Racine Ave.)

SPOMINSKA PLOŠČA

Narodna spevoigra v štirih dejanjih

s predigro

Spisal J. Špicar.

Začetek točno ob 3. pop.

VSTOPNINA:

V predprodaji 75c—pri blagajni \$1.00

Dvorana odprta ob 2:30 pop.

Spremlja orkester.

Ensambl:

V PREDIGRI.

Boštjan Novin, kočar	Joseph Gerbaj
Ivan, njegov sin	Louis Žele
Marjetica, sirota	Alice Artach
Peter, pristavnik	Chas. Pogorelec
Boltežar, hlapec	Chas. Renar
Micka, Franca, Ančka, Lojza,	Mary Udovich
	Christina Renar
	Mimi Rojina
	Anna Mihelčič
	Hlapci in dekle

V GLAVNI IGRI:

Župan	Anton Andres
Pisar	Andrew Miško
Učitelj	Donald J. Lotrich
Gostilničar Matija	Frank Udovich
Peter, pristavnik	Chas. Pogorelec
Boltežar, hlapec	Chas. Renar
Micka, dekla	Mary Udovich
Franca, dekla	Christina Renar
Ančka, dekla	Mimi Rojina
Lojza, dekla	Anna Mihelčič
Marjetica, v službi pri Matiju	Alice Artach
Cenka, pomožna natakarcia pri Matiju	Katherine Beuk
Ivan Novin	Louis Žele
Sluga okrožnega urada	Joseph Zupancich
1. svetovalec	John Rak
2. svetovalec	Joseph Golob

Občinski svetovalci, hlapci, dekle, godci, pevci, ljudstvo, otroci.

Dejanje se godi v starih, dobrih časih, ker bi kaj takega dandanes seveda ne bilo mogoče.

Režiser ANDREW MIŠKO.

Zborovodja JACOB MUHA.

Sodeluje MRS. MARY MUHA.

Petje spremlja KOLUDROV ORKESTER.

Po igri prosta zabava in ples.

Prihodnje priredbe kluba št. 1, J. S. Z.: V ne-deljo 28. aprila koncert clevelandskih pevcev L. Belle, A. Eppich in F. Plut v dvorani S. N. P. J. — V sredo 1. maja običajna prvomajska proslava z obširnimi programom istotam.

NAŠA PRVOMAJSKA ŠTEVILKA

Ker je "Proletarec" spremenil obliko, izide letos prvomajska številka v novi formi, da se slo-venške in druge jugoslovanske delavce po naselbi-nah z njo čimbolj seznanji.

Upravni odbor smatra, da je za nas sedaj naj-važnejše, da koncentriramo agitacijo za razširjenje "Proletarca" v obliki kakršno ima sedaj. Prvomaj-ska številka — četudi letos ne izide kot revija — bo zelo povečana, bo tiskama na boljšem papirju, bo ilustrirana ter bo vsebovala prispevke raznih so-trudnikov kakor naše prvomajske izdaje dosedaj.

Cene so letos ZNIŽANE, in sicer velja posa-mezen iztis le 10c, kar je 15c manj kakor prejšnja leta. Vzrok temu znižanju je, ker hočemo, da izi-de prvomajska številka Proletarca v obliki časopisa ne manj kot v deset tisoč izvodih.

Poskrbite za naročila. Če ne morete več, tedaj naročite vsaj kakih 5 iztisov, ako jih naročate kot posameznik.

Cene so:		
Posamezen iztis ..\$	.10	100 iztisov 8.00
10 iztisov	.95	250 iztisov 20.00
25 iztisov	2.25	500 iztisov 38.00
50 iztisov	4.50	1000 iztisov 70.00

Sodrugi, obljubili ste, da boste delali za razšir-jenje "Proletarca" z vso močjo, ko hitro izpremeni obliko. Tu je ena prilika. Mnogo ljudi ne ve, kakšen je "Proletarec", kako je urejevan. Naročite jim prvomajsko številko, ki jim bo sigurno ugajala, in marsikdo bo postal naročnik. Poskrbite za na-ročila v klubih in društvih. Sporočite upravništvu čimprej, koliko izvodov želite. Če morete dobiti kaj oglasov, jih pošljite. Ako želite v tem podatke, pi-šite upravništvu.

Oglašajte priredbe podpornih društev, klubov JSZ. in kultur-nih ter vseh drugih naprednih organizacij v "PROLETARCU".

"ZADRUŽNA BANKA V LUBLJANI"

JUGOSLAVIJA, EVROPA

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13. BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA VSEM ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar na čuvanje kot vloge na hranilne knjižice ali tekoči račun, proti najboljšemu obre-stovanju.
 - 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.
 - 3.) posreduje v vseh gospodarskih in finančnih zadevah hitro in po ceni.
- Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nokaže za račun Zadrúžne banke na The Amalgam-ated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadrúžno banko o tem ob-vesti in naroči izplačilo.
- Za kulatnost poslovanja je že mnogo priznanih pisem na razpolago. Obračajte se v vseh potrebah za stari kraj na Zadrúžno banko v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13, Jugoslavija, Evropa."

Izhaja vsak četrtek
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.
Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze
NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado, za celo leto 3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00 — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00
Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC
Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906

Editor Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year 3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:
PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864

546

Dobre in slabe izpremembe

Človek si želi izpremembe. Enoličnost je umorna. Vedno enako delo napravi iz delavca avtomat, ki se premika pri svojem poslu natančno kot stroj. Je del stroja. Zato si človek vzlic svoji prirojeni konservativnosti želi raznoličnosti—potuje, išče kje bi kaj novega videl ali slišal, izboljšuje dom, kmetijstvo, stroje in sebe.

Nekateri dopisniki so v razpravi o spremembi oblike Proletarca argumentirali, da so spremembe potrebne tudi za liste—in da jo glasilo JSZ. nujno rabi. Dosedanja forma se jim je zdela preveč monotona, in vsled tega ni imela moči, da bi apelirala na širše kroge naših delavcev, ki še niso naročniki Proletarca. Toda tudi revijo se lahko spreminja ne da bi se ji spremenilo obliko. Treba pa je sredstev. Lep magazin stane. In zato ni bilo mogoče izdati revijo z apelujočimi slikami na prvi strani, ni bilo sredstev za boljši papir, ne za ilustracije. Gradivo pa je čitateljem ugajalo, in v tem oziru Proletarec v prejšnji formi ni bil slabši kot so druge ameriške politične revije. Ako bi ga spremenili v mesečnik, bi lahko izhajal na 68 straneh in imeli bi res lep magazin. Toda našemu pokretu je potreben v prvi vrsti tednik in to v taki obliki, ki napravi že na prvi pogled vtis propagandistične publikacije.

Nekateri naši prijatelji imajo bojazen, da pomeni ta sprememba konec Proletarca. Če bi bila uprava kaj takega domnevala, se ne bi odločila zanj. Spremenila je listu obliko v prepričanju, da bo to korak k razširjenju Proletarca. In ni se motila, kajti Proletarec bo raste v cirkulaciji in vplivu, in z njim J. S. Z. Sprememba za katero smo se odločili, je sprememba na bolje, in to je, kar šteje.

Kaj smo? Samo Slovenci?

Velikokrat se socialističnemu gibanju med ameriški Slovenci očita, da je zanemarjalo "narodnost"—to je, da je pozabilo gojiti med naseljenici čut ljubezni do materinske ter naroda, iz katerega izhajajo. Taka trditev je neumestna in ne soglašaj z resnico.

Slovenski socialisti v Ameriki so storili izmed vseh faktorjev največ za slovenstvo, pa bilo v J. S. Z., v podpornih organizacijah v katerih so aktivni, ali na prosvetnem in kulturnem polju. Stori pa so mnogo zato, ker se niso opajali s frazami takozvanih "patriotov", narodnjakov in "narodno kipečih" rodoljubov, pač pa so delali med svojimi tovariši delavci kot DELAVCI. Nihče ni toliko storil za razblinjenje teme med ameriški Slovenci, kakor slovenski socialisti, in nihče nima na polju kulturnega udejstvovanja v naši javnosti toliko zaslug, kakor slovenski socialisti.

Predno si mogel Slovenca dvigniti iz "avstrijanstva", si ga moral zbuditi duhovno. Moral si mu dopovedati kaj je, pripraviti si ga moral v človeški ponos, v razredno zavest, da se ni tresel pred vsakim bossom. Moral si mu pomagati v borbi proti krvsesom, moral si ga ščititi pred pijavkami, ki so se vse-savale vanj ter mu srkale težko prislužene cente.

Kdor prihaja s trditvami, da so slovenski socialisti v Ameriki v slovenstvu kaj zagrešili, dokazuje le, da ali ne pozna razmer ter razvoja našega naseljenstva, ali pa, da si želi "narodništvo", ki bo služilo njim v ožjem smislu ter "dolarskemu patriotizmu" v širšem. Mi nočemo ne enega ne drugega. Mi ostanemo socialisti in kot taki bomo šli s svojim delom naprej neglede na ovire ter "opozicije".

Kadar je vino v butici, je pamet v steklenici.

Bolje vedeti in boljše vedeti je dvojje. Na bajonete se da opreti, ne da se pa na njih sedeti.

O novi obleki.

Anton Garden.

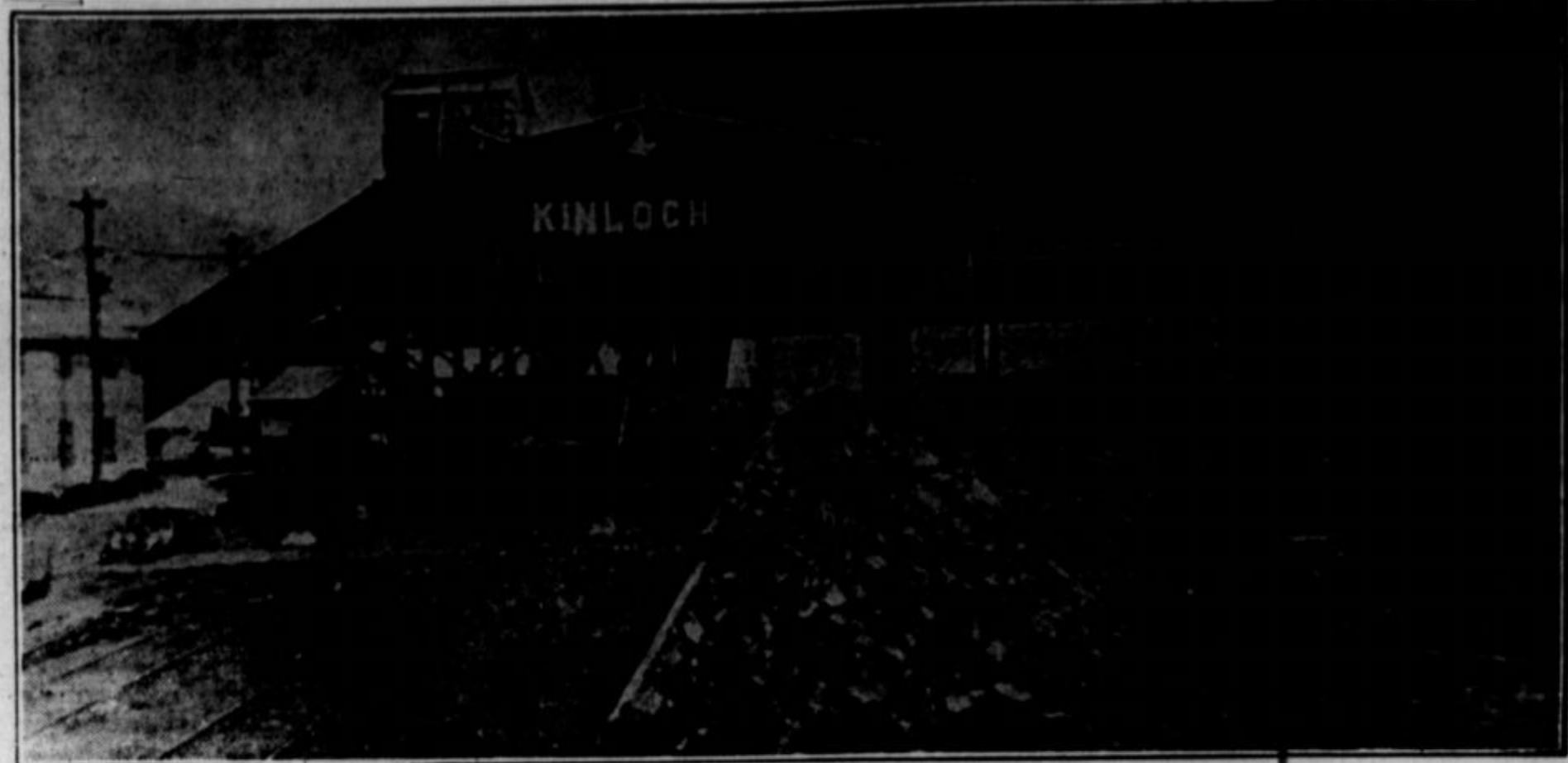
Sprememba in raznoličnost je krasota življenja. Človek je čudna žival: navadno se drži starih tradicij, navad in običajev z vso močjo svojega bitja in ob enem si v dnu duše želi raznoličnosti in sprememb! Posebno je to resnica pri človeku s širšim duševnim obzorjem, katero ga tira s holma na holm, sem in tja, naprej in zopet nazaj. V vsakdanjem življenju se človek ne počuti zadovoljega, ako ni ta njegova želja po spremembi—lahko povsem psihološko igranje—vsaj delno zadoščena. In kljub ti splošni človeški lastnosti, ki je med civiliziranci univerzalna, se vzlic temu boje in bore proti novotarijam. Ta paradoks ima razliko le v načinu in bistvu z ozirom, kaj si človek želi in česa se boji. Eden si želi to, drugi ono; eden se strese pred tem drugi pred onim. Človek si želi nove obleke ali novih čevljev; toda kljub tej želji, ki lahko izvira iz fakične potrebe ali pa radi "mode", se njegova noga bolj dobro počuti v rabljenih čevljih kot pa v popolnoma novih.

Glede spremembe forme "Proletarca". Že štiri ali pet let vsi trdimo, da to vprašanje ni važno, oziroma ne toliko kolikor to prikazuje periodična pojava tega vprašanja. Za mojo osebo mi to že toliko preseda, da bi o njem rajši molčal kot pa eno samo besedo o tem spregovoril. Ker pa urednik želi, da še enkrat (upam, da zadnjič) spregovorim par besed o tem, evo vam! Na zboru J. S. Z. leta 1926 je vzela diskuzija o vprašanju, ali naj se Proletarca spremeni v formo časopisa ali naj ostane še nadalje revija, precej ur. Rezultat je znan vsem, ki se zanimajo za naš pokret. Na zadnjem zboru smo bili bolj "tolerantni" in se tega vprašanja ni tiralo v ospredje, vsaj ne z vneomo od strani zagovornikov spremembe. Zgleda vse preveč malenkostno. Na obeh zborih so zagovorniki stare forme trdili in za to trditve navajali tudi številke v prilog njih stališča. Po zadnjem zboru je pisec teh vrstic pričel sam računati in meriti ter je pronašel, da se dajo vsi argumenti zagovornikov stare forme, z ozirom na ekonomijo lista, definitivno ovreči in na glavo postaviti. Namreč, da obsega stara forma revije približno velikost štiri strani sedem kolonskega časopisa; nadalje, da so stroški časopisa enake velikosti manjši kot pa stroški revije. In ko je zadnjič tajnik zveze objavil proračune raznih tiskarn, je to poročilo glede cen tudi potrdilo dognanje pisca teh vrstic.

To je bil glavni vzrok, da je klub št. 27 ponovno zavzel akcijo za spremembo forme. Pisec je bil seveda instigator te akcije. Drugi vzrok, vsaj kar se moje osebe tiče, da se je ideja zopet sprožila je bil tudi ta, ker se mi je videlo, da je Proletarec tekom zadnje predsedniške kampanje padel ob cesti. Proletarec je in mora biti v prvi vrsti agitacijski list. Ne v ozkem in dogmatičnem pomenu besede temveč v širšem smislu. In prva potreba agitacijskega lista je, da je agitacijski. To pomeni, da mora biti urejevan tako za oči kot za čustvo in intelekt. Lepše kot je urejevan s stališča tipografske tehnike bolj privlačen je za oči in tem prej ga bo povprečen človek pričel čitati. Ocenjevati estetičen čut čitatelja kot za nevažno vprašanje, je to na škodo vsakega lista. In s tega stališča, naj se odkrito izrazim, ni Proletarec v stari formi imel nikakega apela za mojo osebo.

In ko sem tekom zadnje kampanje opazoval čitatelje Proletarca z ozirom v koliko jih bo list priklenil na platformo in kadidate socialistične stranke nisem bil z rezultatom prav nič zadovoljen. Lahko bi našel redne čitatelje Proletarca pri katerih je Smith našel gorkejši kotic v njih srcu kot pa Norman Thomas. In delni odgovor ti čudni situaciji sem našel v neatraktivnosti Proletarčeve forme. Mislil sem si: Ako bi imel list format časopisa, imel lepo tipografijo, prinašal atraktivno sestavljene kampanjske članke in gradivo z vabljivimi naslovi, katerih namen je pritegniti pozornost čitatelja, bi se magičnost kandidata Smitha gotovo ne vsadila v srca tistega dela Proletarčevih čitateljev, ki stoje na obronku socialistične misli. In rečem brez obotavljanja, da ako bi bil v teku zadnje kampanje Proletarec izhajal v formi časopisa bi bil z ravno istim čitvom vsaj petdeset procentov bolj efektiven z agitacijskega stališča kot je v resnici bil. To je seveda le moje mnenje, katerega nikomur ne usiljujem.

Sedanja Proletarčeva številka osmih strani in sedmih kolon je blizu polovica večja od prejšnjega Proletarca. To znači veliko povečanje lista. Če je to povečanje lista, brez povečanja delavnih sil v uredništvu, tudi dobro, je seveda drugo vprašanje. Moje mnenje je bilo, da je bil urednik že prej preobložen z delom. Resnica je, da je človeška delavna in duševna sila ekspanzivna. Resnica je pa tudi, da v obeh slučajih obstajajo gotove limitacije, posebno pri duševnem delu, katere se udeležujejo na svoj način prej ali slej. In ako kvaliteta lista ne bo s tem povečanjem trpela, toliko boljše za čitatelje in za naš pokret. Majška številka, koledar, precej obširno korespondiranje poleg urejevanja povečanega Proletarca, to, se bojim, bo imelo le posledice za urednika kot za list. Šest strani s šestimi kolonami, kar bi bilo prilično povečanje, bi po mojem mnenju v obstoječih razmerah zadostovalo. Boljše je napredovati korak za korakom kot pa v eni zamahu narediti večji skok kakor ga je mogoče prenesti.

VHOD V PREMOGOVNIK, KATEREGA JE 21. MARCA RAZDEJALA EKSPLOZIJA.
Eksplozija v Kinloch premogovniku, kateri je posest Valley Coal kompanije, blizu Parnassusa, Pa., je ubila 48 premogarjev, nad 200 pa se jih je rešilo. — Prošlo leto je bilo ubitih v ameriških premogovnikih 2,71 rudarjev, nad 20,000 pa je bilo poškodovanih. Januarja t. l. je bilo ubitih 177 premogarjev.

VŠČIPCI

"Slabi časi."
Vseposod slabi časi! "Slabo delamo, plače nižajo, še slabše se obeta," pripovedujejo poročila. Zakaj pa imamo prosperitetno ter njenega Hooverja? Kajne, če bi izvolili socialiste, bi nastali "slabi časi". — A. Dermota, Pa.

Aleksander in Hrvatje.
Kralj Aleksander bi rad pridobil Hrvatce in jih tolaži. Po- višuje nekatere v važne službe, pripoveduje jim, da se preseli za nekaj časa na Hrvaško, in pa, da bo bodoči otrok kraljeve dvojice rojen na Hrvaškem, kamor se kraljica preseli pred porodom. Jako "preudarno" in "pametno"—da se pridobi "seljaško" politiko. — I. Pinević.

Ali je Lindberg zatemnel?
Lindberg — mmmm — tako zal fant, tako mlad, pa ledek je tudi! Tolikšno zanimanje zanj, pa gre in si ga pokvari. Zaljubljen se je v Morrow hčer, ki ima veliko doto in njen ata je vpliven diplomat. Tako je Lindberg izgubil svojo magnetičnost, ne pa popularnost. Ko postane ata, se najbrž zgodi tudi to. Te vrste heroji so oboževani le če so lepi in mladi ter ledik in frej. — Slab humorist.

Trockij, deportacije in revolucija.

Leon Trockij bi šel rad v kako deželo, kjer ne bi bil na poti in bi imel družbo ter bi za silo pozabil na nevhvaležnost sveta. A se ga vse branijo. Komunisti v Nemčiji pravijo: Trockij ne sme sem, in sekundirajo jim kajzerjevci in drugi reakcionarji. Čudno — večeraj še nezmožljiv papež, danes izobčenec! V diktaturah ni nobene logike, pač pa samo komanda! V komunističnih strankah je toliko prismodarije ter lakajskega papagajstva, da so z njim napravili delavskemu gibanju izven Rusije veliko več škode kot koristi. — Arhivar.

Proč s socialisti!

Proč s socialisti iz SNPJ., kajti to je "slovenska podpora organizacija, nepristranska po svojih pravilih in nestrankarska". To je geslo, okrog katerega se združujejo švigašvage, malovaški politični, kompanijski špijoni in tolmači, kruhoborski aspiranti za urade, polovičarji in maščevalni tipi. Eni, ki so zavedeni vsled vpliva teh tipov, mislijo pošteno, in tudi nekaj razredno zavedenih petičnih konservativcev ima pošteno misli delavski duh iz SNPJ. pošteno iztrebiti. Zavedenim svetujem, naj pogledajo po svojih zaveznikih v "progresivnem bloku", kakor so pogledali v Waukeganu, ter poskrbe, da ostane SNPJ. tudi v bodoče organizacija zdravih

načel, in poskrbe naj, da dobi samozavestno, sposobno in energično vodstvo. — C. K.

Volitve so končane.
Ali ste opazili, sedaj, ko je že mesece po novembrskih volitvah, kako izpolnjujejo izvoljeni gospodje svoje obljube? Kazni postružujejo, z ljudi se norčujejo, nove ječe grade, električne stole instalirajo in iz prohibicije kujejo še večjo farso za še večje krivice in še večji graft. Doli z umazano kapitalistično politiko! — J. Demšar.

"Kretanje na levo."
Čikaški "Radnik" ponavlja za "Daily Workerjem" o stalnem kretanju ameriškega radništva na levo. Da, ako so arene, v katerih se vrše "prizefajti" na "leevi strani". — I. Pinević.

Obupna prošnja, naslovljena na starokrajke urade.

Kadar pošiljate organizacijam v Ameriko dokumente ali kar že, obupno prosimo, napišite poleg svojih nečitljivih podpisov tudi čitljiva imena. — R. K.

Dr. Korošec poslanik na 105 akrih.

Ne vem če je bila tista vest resnična ali ne, ampak vseeno, dr. Korošec je postal srečno poslanik pri papežu, ki ima sedaj tudi posvetno oblast in vlada nad 105 akrov veliko državo. Je pa mnogo večja kot to, kajti tudi Slovenija, Poljska, Italija, Slovaška, večina Madžarske in ameriški Irci, nekaj Slovencev, Nemcev itd. v Ameriki pripadajo papeževi državi. Korošec je torej prišel vzlic državi sto petih akrov na važno diplomatsko mesto, kjer uživa zaslužen (ali pa nezaslužen) počitek. — Janez Spoznavalec.

Propaganda za "nestrankarstvo" v prid strankarstva.

Math Tekauc od druš. št. 53 SNPJ. v Collinwoodu propagira v dopisu, da naj postane SNPJ. striktno brezbarvna in breznačelna, brez duše—in če bi bili tisti dopis napisali v collinwoodskem farovžu, ali pa frančiškani v Lemontu, bi ga ne mogli nič boljše. Propaganda, kakor se jo oprijemajo razni tekavci, je voda na mlin nazadnjaštva, reakcije in klerikalizma. — Jerry Pengov.

Besede, besede, besede.

Nekdo je nekoč dejal "besede, besede, besede", morda je bil Shakespeare. In to mi je prišlo na misel na slavnosti 5-letnice S. N. D. v Clevelandu. Človek mora nekaj govoriti, pa govori o slogi, o delavskem trudu in stoterih lepih rečeh, ki jih imamo na take praznike, kakor v starem kraju potico na božič in velikonoč ter špehovko na pustni torek. — Filozof.

"Ne vlačiti 'starokrajke politike' v SNPJ!"

Tukaj ni stari kraj—tukaj so drugačne razmere, zato proč s starokrajsko politiko in starokrajskimi špetiri. To se pravi—tukaj ni potrebe za delavsko politiko, ker se delavcem dobro godi. Ni stavk, ni sodnijskih prepovedi, policijski koliki ne padajo po delavskih glavah, in ječe niso za stavarje, ker stavk sploh ni. Tukaj so vendar "drugačne razmere"! Torej—ampak šalo na stran. Kobal, Drozina, Tekauc etc., kar pogledajte v razprave o pravilih, pa boste videli, kakšen veter brije "proti plačam" glavnih uradnikov, dasi niso nič "extra"! Le poslušajte jih: Nam se godi od hudiča slabo, skoro nič ne zaslužimo, trdo delamo, smo zbiti do smrti, denarja ni—na kratko se to pravi: Godi se nam skrajno slabo, pa naj se še vam, se bomo vsaj boljše počutili!

Tukaj je polje za vas—pomagati tem ljudem, ki so prišli iz naših malih vasi, k izobrazbi, k večjemu ponosu, k popolnejši organizaciji in s tem k boljšemu kruhu. Izobrazba teh delavcev pa mora biti delavska, če hočete, da kaj zaleže, in upam, da me vsakdo razume, kaj mislim. — F. Z.

United Front.

V kampanji za občinske volitve v Duluthu, Minn., so naši workeraški prijatelji v imenu "united" fronte manevrisali, nominirali in argumentirali, vse s stališča "edino prave revolucionarne taktike". In ker so otročji, vselej vse izgube, poleg pa še škodujejo ostalim delavskim skupinam. — Reporter.

Misijon v New Duluthu.

Misijona v New Duluthu so se udeležili vsi napredni in ne-napredni rojaki razen štirih. Napredna misel napreduje. — Reporter.

Misijon na Elvyu.

(Zapoznelo.) Na Elvyu je v postnem času klical grešne in dobre rudarje ter njihove žene in otroke k izpokorjenju sveti misijon. Vodio ga je father

Adil, vnet frančiškan, ki res karori za večjo čast in slavo božjo. V pridigah so posebno cikal na Prosveto, Proletarca in SNPJ. Potresa ni bilo, ker ta kaj ni vulkaničen. Drugače je treba tukaj težko delati in do se težko dobi; plače so zelolahke. — Krivoverec.

Nova SNPJ.

Nffs je glavno mesto progressnega bloka, s podružnicami v Chicagu in Detroitu. Sepi pravi, da bo že pokazal —daje tudi Lewisu pokazal in da je konec tiranstva v SNPJ. Če ne "zmaga", well, bo mora po vzgledu razkola v UMY. napravil razkol tudi v SNPJ. Nekaj društev se bo gotovo "odcepilo" tudi v teh krajih, je se bi z njimi hotel odcepiti milijon ali dva dolarjev od skupne blagajne. Cepitev brez kase bo pa težka stvar. Vseeno, pazite na tiste delegate, ki ne bodo reprezentirali interesev SNPJ., pač pa "blokvske"! — A. D.

Orazni prašek in general Živković.

General Živković je v imenu diktature v Jugoslaviji prepovedil dijakinjam pudranje obrazov. "Radnik" se s to odredbo ne strinja, a jaz pravim: Dobra odredba, toda veljati bi morala za vse ženske. To bi bilo le njim v prid ker taka odredba najboljšje protektira njihovo nežno kožo. — Cleveland-ska osa.

Grdina in predavanja.

Na konferenci 6-7. marca v S. N. D. v Clevelandu je delal predsednik KSKJ., da je za izobraževalna predavanja. "Ima mo velik auditorij, pa nič predavanja v njemu! Tiščimo se le v mali sobi Narodne čitalnice." Grdina se moti, kajti v auditoriju so se že vršili shodi in predavanja, toda morda jih on ne smatra za izobraževalne, ker jih niso vodili frančiškani ter pobožnjaki kakor je gospod Lojze Pirc. — Clev. osa.

Zanimiv del "Proletarca" so dopisi. Pristopite v krog naših dopisnikov ter sotrudnikov tu-dij.

OBE NOGI DEL ISTEGA KOSA

(Jugend, Munich).

"Bolečine na vaši desni nogi prihajajo od starosti!"
"Nikakor ne! Saj je moja leva noga ravno toliko stara."

DRAMA IN GLASBA

"ZARJIN" KONCERT V NEDELJO 7. APRILA V CLEVELANDU.

Novost na prihodnjem koncertu "Zarje", ki se vrši v nedeljo 7. aprila ob 7. zvečer v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave., bo prizor iz "Desetega brata" s petjem. Naš Eppich bo Martinek—deseti brat. Ves koncertni program obsega deset točk. Vsakdo bo zadovoljen z užitkom, kajti "Zarja" ne verjame v "razočaranja", pač pa v uspehe.

Zavzela se je, da vprizori veliko slovensko opero, ki jo je komponiral rojak, njen zborovodja—in bila je trijumf! "Zarja" je izvajala že mnogo težkih pevskih skladb, imela je že mnogo koncertov s "pisanimi" programi, da se ogne enoličnosti, in tej tradiciji zvesta bo tudi na koncertu prihodnje nedelje. Spored je naveden v oglasu v tej številki.

Najtežje je večno "vabljenje" na prireditve. "Pridite, zbor zasluži vašo naklonjenost,"—pisati tako je nerodno in neprijetno. Človek bi rad na kratko povedal, pridite vsi, koncert bo dober. Ampak ne gre, v Ameriki—pravijo, se ne

opravi nič brez reklame. In zato pisarimo in oglašamo, se učimo na vajah, tekamo iskajoč pripomočke, in ko pride dan koncerta—gledamo. "Ali jih je že mnogo v dvorani?"—"Ne še—začeli so počasi šele prihajati."

Odgovor prihodnje nedelje naj se glasi: "Dvorana je bila polna, 'Zarja' je pela izborno, občinstvo pa je bilo tako zadovoljno, da se je zabavalo še dolgo po koncertu v spodnji dvorani."

Koncert, kot rečeno, bo ob 7. zvečer. Po programu bo plesna veselica v spodnji dvorani, na kateri bo igral Ivanušov orkester. Vstopnice na koncert so 75c. in \$1.—Priatelj "Zarje".

KAKO JE DOMOVINA SPREJELA UMETNIKA, KI JE POSTAL SLAVEN V TUJINI.

"Spominska plošča, narodna spevoigra v štirih dejanjih s predigro. Uprizorjena bo v Chicagu v nedeljo 7. aprila.

Fant, ki ni hotel biti hlapec, ne pastir v rodni vasi, se je poslovil od dragega mu dekleta in od očeta ter odšel v svet. "Nič ne bo iz njega," so ugrabili ljudje, ki neprestano brskajo s svojimi metlami, pred tujimi pragi. Je nekaj ljudi v naši vasi, ki so pametni, ki se ne strašijo reči besedo ali dve za resnico, ampak množica—ta grabi seno, poje, opravlja in si mrcvari dneve kakor najbolje "zna in more".

Človek ambicij pa se muči v tujini za kruh in si kleše pot navzgor. Spoznajo njegov talent, in svetu je odkrit nov virtuoz. Rodni trg izve za slavnega sina, in občinski možje se spomnijo važnosti, ki jo ima spominska plošča. "Uzidamo mu jo," so sklenili. Občinski pisar, važna glava—ta skrbi, da se vse lepo zapiše, posebno še sklep, da bo na tem slavlju velika pojedina. Dobre pojedine so v takih trgih in vaseh redke—in čemu se bi človek ne veselil nove maše ali pa povratka velikega umetnika v domovino! Morda bo dal celo za pijačo! Naš umetnik—tako gre glas o njemu od ust do ust, je v tujini postal ne le slaven, nego tudi bogat. Zato pa je tujina tako spoštovana! Človek se poslovi od domačih in gre z upanjem, da bo v širokem svetu bolje—da bo več kruha, kakor pa ga je bilo doma. Pa se

komu posreči, da v tujem svetu kaj postane, ali da obogati—in vsi doma se vesele njegovega uspeha in sreče.

Tudi v našem trgu so se veselili. Njihov sin se povrača bogat in slaven. In bo slavnost, skoro kakor pri novi maši, in bo veselo, skoro kakor na velikem žegnanju. Toda nekdo je z nesrečno roko posegel vmes—in kakor bi odrezal—domovina je na mah pozabila svojega sina—kajti sporočili so občinskim možem, da ga jim vračajo iz tujine, ker je v nji izgubil svoje zdravje, roko in vid. Nobena občina ne sprejema rada revežev—in ljudje z metlami so zopet na vso moč opletali z njimi pred tujimi pragi.

Umetnika pripeljejo—saj ni umetnik, samo ubožec je, ki se je vrnil občini v breme! Je slep, brez roke. Pravijo, da je malo ljudi, ki bi bili s teboj v nesreči. Naš umetnik ima nekoga—dekle, ki jo je zapustil z obljubo, da je ne pozabi, ga ni pozabila. Zavzela se je zanj v tej bridki uri in je z veseljem prevzela nase breme—da mu bo stregla, kajti ko bo čutil, da ni docela pozabljen, mu bo lahko pri srcu.

Je pa ta umetnik človek, ki je prišel, da preiskusi domovino. Ali ga bo slavila samo zato ker je prišel slaven? Bomo videli, si je mislil, in je storil, da je prišel kakor opisano. Vse slavnosti so preklicali—toda ko je bil on sam s svojim dekletom, je odzvel očala, izpulil roko izpod obveze—in pred njo je bil zal in zdrav—nič slep... "To sem storil, da vidim, kako bi me sprejeli če bi prišel v takem stanju. In sem videl. Obšel jo je, nekje na skrivnem pa je pazilo nekaj zvedavih oči, in metle so začele naglo delati. "Saj ni slep, ni pohabljen..." in vsi so v zadregi: župan, pisar, vsem je neprijetno, kajti bili so z njim ne samo nevljudni, ampak surovi. Duša umetnika pa je duša človeka. Zagrabil je na človeška srca, pomagal je, da so prišli ljudje, ki so si bili dobri in blizu, še bližje—in bilo je sreče in veselja in nad. Razlega se petje, pred gostilno se zbira narod, da ob rujnem vincu in žvenketu čaš počasti svojega velikega sina. Dal je za pijačo, čujejo se govorance, in vmes je pesem. Lepa pesem.

Avtor igre pravi, da se to dejanje godi v dobrih starih časih, ker bi kaj takega dandanes, seveda ne bilo mogoče.

Godilo se bo zopet v nedeljo popoldne 7. aprila v dvorani

ČSPS. v Chicagu. In godilo se bo prav tako, kakor v dobrih starih časih.—P. O.

O "JADRANOV" PREDSTAVI.

Pevski zbor "Jadran" v Col-linwoodu je uprizoril dne 24. marca v Slov. del. domu A. Medvedovo dvojezanko "Prvi april". Že ime pove, da je to šaloigra. Kmet Zagorec, župan (Charles Lampe) in Reza, njegova žena (Anna Vodnal) sta dobro igrala. Ančka, ki je vnet pevek, je tudi igralka. Oder ji ne dela, nobenih težkoč. Maks, daljni sorodnik kmeta Lipovca, faliran študent, je komična vloga, ki pripada seveda G. M. Kabayju. On je kot ustvarjen za vloge te vrste. Z izbornimi mimiko in s petjem (ako ga vloga zahteva), jim da potrebno življenje. Lipovec, kmet in lesni trgovec (Joe Pezdirc) je prav dobro izvršil svojo vlogo in tudi dobro pel, ni pa bil aklamiran, kakor bi zaslužil. Tudi občinstvo bi moralo soditi po zasluženju in dati kredit vsakemu, ki ga je vreden. Polonica, Lipovčeva hči—Stephanie Česnik—Tolar in Tine, sin župana Zagorca—Anton Novak, sta odnesla krono ta večer. Stephanie je znana pevka, Toneta pa sem čul sedaj prvič peti v solu ter dvo-spevu. Zares ima lep glas. Boštjana, hlapca pri Lipovcu, je igral Fr. Stanonik, ki poseduje lep bariton. Pel je dobro in izvršil svojo nalogo kakor treba. V igri je bila še Mary Ogrin v vlogi Lokarice, ter fantje in dekleta v mešanem zboru. Dejanje se godi v neki vasi na Dolenjskem.

Pevske točke je vodil in spremljal z orkestrom John Ivanuš, ig. pa je režiral M. Urbančič. To sem opisal kot opazovalec predstave po mojem okusu, ne kot kritik, kajti v kritikah nisem "expert". — Frank Barbič.

TRIJE ZBORI BODO SODELOVATI NA PRIHODNJEM KONCERTU "LIRE".

Na koncertu slov. pevskega zbora "Lira" v Chicagu, ki ga bo imela v nedeljo popoldne 14. aprila, bodo nastopili s svojimi točkami trije gostujoči zbori, med njimi veliki poljski zbor, ki je napravil na slovensko publiko tako dober vtis, potem pevski zbor "Slovan" iz Pullmana, ki je na koncertih "Lire" star znanec, in pa novi

pevski zbor "Prešeren", ki bo to pot prvič nastopil pred publiko.

"Lira" bo izvajala prizore iz opere "Gorenjski slavček". Program se prične ob 3. popoldne. Važno je, da ste sedaj pravočasno v dvorani, kajti kdor pride pozneje, bo ne le zamudil program ampak tudi priredbo, kajti plesne zabave po koncertu ne bo, kakor smo jo imeli na prejšnjih prireditvah. Vstopnice v predprodaji so 50c., pri blagajni pa 75c.

"Lira" vas vabi, da pridete na ta njen koncert v velikem številu in ji s tem izkažete svojo naklonjenost, ona pa se bo potrudila, da vam da v zameno dober koncertni program.—Anna Basha.

Veliko Plesno Veselico

— priredi —

DRUŠTVO "CLEVELAND" ŠT. 126, S. N. P. J.

v soboto večer 6. aprila 1929.

v spodnji dvorani Slov. nar. doma na

St. Clair Ave. in 64th St.

CLEVELAND, OHIO

VSTOPNINA 50c PRIČETEK OB 7. ZVEČER.

OBILO ZABAVE—FINA POSTREŽBA.

Vljudno vabimo članstvo S. N. P. J. in vse druge rojake ter prijatelje iz Clevelanda in okolice na obilo udeležbo. Igrala bo izvrstna godba—TRIO.

Na svidenje na veselici vam kliče

ODBOR.

Potovanje v Jugoslavijo

skozi potniški oddelek naše banke je zelo priljubljeno. Skoro vsak dan dobivamo vprašanja za podatke o potovanju iz vseh krajev Amerike od ljudi, ki mislijo iti preko.

Sledite njihovemu vzgledu tudi vi, in če nameravate iti na poset v domovino, se obrnite na nas za potrebne podatke. Mi zastopamo vse parobrodne linije in vas lahko odpremo kadarkoli sami želite. Izpolnimo vam prošnje za povratni "Permit", pomagamo pri dobavi potnega lista, vizumov in vseh drugih stvari, ki so v zvezi s potovanjem.

Naši zastopniki skrbijo za vas in za vašo prtljago ves čas vašega potovanja.

Od časa do časa oglašamo v listih imena vseh potnikov, ki prihajajo ali odhajajo preko skozi potniški oddelek naše banke.

Kaspar American State Bank

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIŽJIH CENAH

IT PAYS TO ADVERTISE!

Ob spremembi oblike lista

želi

'PROLETARCU'
najboljši uspeh

ATLANTIC PRINTING & PUBLISHING CO.

2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

"Proletarec" se sedaj tiska v naši tiskarni. Ravnotako "Novi Rod" in "Amer. Sport".

CHICAGO, ILLINOIS
"Spominska PLOŠČA"

opereta v 4. dejanjih s predigro
VNEDELJO 7. APRILA OB 3. POPOLDNE
V DVORANI CSPS., 1126 W. 18th St.

Uprizori pevski zbor "Sava", odsek kluba št. 1. JSZ. Vstopnice v predprodaji 75c; pri vratih \$1

Kam
prihodnjo
nedeljo

will be presented at the new Stadium. Cowboys, Indians, riders, ropers, Mexican vaqueros and Russian Cosacks will view with the crack European cavalry troops; a galaxy of outstanding European equestrians and gymnasts will present a picture of the old world from the time of Julius Caesar down, even to the holding of a thrilling chariot race in which four horse teams battle for first place.

"Suicide" Ted Elder, holder of the title of World's Champion Cowboy will be on hand and this year will do his famous two horse, Roman standing hurdle over an automobile.

Three herds of elephants are carried by the 101 Ranch and they will all be seen in action in the huge arena at one time.

Performances will be given twice daily at 2:15 and 8:15 P. M.

A downtown ticket office has been opened at 78 West Madison street opposite the Morrison Hotel where tickets may be secured at prices no higher than at the box office.

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM.

(Roman, poslovenil E. K.)

XV.

Samo nekoliko let je preteklo, odkar je prišel novi župnik v Gospojno, a marsikaj se je izpremenilo tekom tega kratkega časa. Toda vse le na dobro za pastirja in za čredo. Župnikovi lasje so sicer še bolj osiveli, oko pa je imelo jasnejši sijaj nego takrat, ko je bil tam za kaplana. Župnišče je sedaj popravljeno zunaj in znotraj, lepo in prijazno. Zidovi so tako beli, kakor sneg na gorah v ozadiju, nova polkna se kaj lepo vjemajo v sveži barvi z zelenimi rebri in solnce je bilo kaj ponosno, kakršno je lahko gledalo v ogledala velikih, čistih šip.

Pa hlevi! Dvajset krav najčistejšega plemenja je žrlo najboljšo seno, ki je moglo rasti le na novo kultiviranih župnijskih travnikih; bik, ki je bil priklenjen z dvema verigama na obroč v nosu, je prišel dvajset ur daleč iz poljedelske šole. Zunaj na polju je bilo žito, kakršno ni še nikoli raslo tukaj; saj je bilo seme celo iz Norveške.

Po pravici je imenoval ravnatelj gospodarske šole, ki je bil župnik vedno v zvezi z njim, ko je prišel nekoč na obisk, ekonomijo gospojnske župnije pravo vzorno gospodarstvo. In bilo je res vzorno gospodarstvo za celo občino in še mnogo dalje. Kmetje niso hoteli zaostati za svojim župnikom in so posnemali njegov primer; k njemu niso prihajali le po svet, temveč tudi po seme, po teleta in po ščeneta. Da bi povzdignil blagostanje v občini in pospeševal zavest skupnosti, je ustanovil župnik poljedelsko zadrugo, posojilnico, skrbel je za potrebni kredit in kmalu se je lahko opazalo že po zunanosti hiš, da je bilo tukaj doma blagostanje in zadovoljnost.

Pri poštnem ravnateljstvu je dosegel župnik, da je ustanovilo v vasi poštni urad, in v imenu zadruge je odpošiljal dosti denarja za umetno gnojivo, za poljedelske stroje, centrifuge, za gospodarske časopise in knjige po pošti; ali trojno, četverno se je vračalo za mleko in maslo, ki ga je vozil zadržni voz vsak dan na kolodvor, dočim je hodila prej ena prekopovalka enkrat na teden z jerbasom na glavi na tedenski trg v Raming.

Sedaj zidajo celo že sekundarno železnico, ki se bo dotikala Gospojne. Temelji za ko-

lodvor so že sezidani. Kmalu, ko je prišel, je sklical župnik shod interesantov vseh občin v dolini in kot načelnik železniškega odbora je doživel letos veselje, da se je s podporo dežele in države lahko začelo s stavbo. Veljalo ga je sicer mnogo potov, skrbi in truda, ali narodu koristi železnica in zato mu je bilo lahko vse.

Samo eden se je branil železnice: mlinar. To je bilo čisto naravno, kajti potem ne bo mogel iztiskavati žita in gozdnega drevja od kmetov več za tako nizko ceno kakor doslej. In za to se je imel zahvaliti samo župniku, ki ga je sovražil tembolj: Zaradi železnice pa je izgubil tudi župansko čast. Ker je tako nasprotno železnici, katero so želeli vsi kmetje, ga niso več volili za župana. In tudi tega je bil kriv župnik. Ako ne bi bil začel z železnico, bi bil mlinar lahko še danes župan. Ali temu župniku, ki se druži z liberalno železniško sodro, namesto s klerikalnim županom, mora priti še dan plačila.

Nova železnica, ki naj približa oddaljeno gorsko vas prometnemu svetu, še ni gotova, a na Dunaju poznajo že Gospojno za biser planin. Župnik je namreč objavil v nekem planinskem listu več enostavnih, a resničnih člankov o lepoti Gospojnske doline, ustanovila je olupovalno društvo in že so začeli Dunajčani prihajati poleti na počitnice. Boljše sobe v vasi so večinoma oddane za dober denar tujcem, ki se počutijo tukaj bolje, kakor v elegantnih zdraviliščih.

Celo neki Berlinec je letos zablodil sem in ugaljalo mu je prav poseben. Bil pa je protestant. Malo da ne bi bil dobil nikjer stanovanja in vse se ga je plaho izogibalo. Ali ko mu je podal gospod župnik roko, ko mu je prepustil sobo v župnišču in je šel celo z njim na izprehod, se je hipoma izpreobrnilo mnenje in vsak bi ga bil imel najrajši pri sebi. Samoklerikalni mlinar je sumljivo majal glavo. Kot kaplan imeti luteranski nagrobni govor, kot župnik dati luterancu prenočišče v katoliškem župnišču, to nasprotuje veri; to mora takoj pisati svojemu sinu v Rim.

Najljubši načrt in prava srčna želja župnika je pa bilo novo šolsko poslopje.

V tem oziru je naletaval začetkoma na same trde pečine. Toda tudi trdo skalo izdolbe neprenehoma padajoča kapljica. Tako je bilo tudi v Gospojni kljub mlinarjevemu nasprotovanju, kljub protipotezam kanonika Šusterja, ki ni mogel razumeti, da hoče zidati njegov naslednik šolo, katere se je on branil z vsemi štirimi. (Dolje prihodnjic.)

"Čemu se Proletarec ne tiska v tiskarni SNPJ.?"

Sempatam kdo vprašuje, čemu Proletarca ne tiskamo v tiskarni SNPJ. Ker smatrajo, da je ta list v tesnih stikih s SNPJ, ter njenim razvojem, bi se jim zdelo logično, da bi se tiskal v njeni tiskarni.

Včasih zastavlja gornje vprašanje tudi ta ali oni, kateremu ni za SNPJ, in njeno tiskarno, pač pa za ščuvanje. Eden dopisnikov je nedavno v Prosveti zatrjeval, da se Proletarec ne tiska v tiskarni SNPJ, zato, ker ima višje cene kakor druge unijske tiskarne. Tiskarne, bile unijske ali neunijske, so dvojne vrste. V enih delajo samo najeti delavci, v drugih, večinoma le manjših, pa tudi lastniki. Izmed tiskaren, ki operirajo samo z najetimi tiskarji, ima tiskarna SNPJ. zmerne cene, tiskarne pa, v katerih delajo tudi gospodarji, dajo lahko še nižje, ker ostane plača deloma njim, namesto da bi jo morali dati vso najetim ljudem.

Drugo je, da je tiskarna SNPJ. najbolj zaposljena iste dneve, na katere mora biti tiskan in odposlan tudi Proletarec. Oblgatna številka Prosvete, kot je razvidno iz poročila, se tiska v 40.000 izvodih, in če bi imela tiskarna SNPJ. tiskati in odposlati isti čas še kak drug list, bi rabila dodatne moči, kar pa se ji ne bi izplačalo, dokler ne bi imela dela za vse naslednje dneve. Proletarec pa mora iziti toliko začasno, da ga naročniki dobe pred nedeljo, in to radi mnogih naznanil ter oglasov za priredbe. Če bi izšel šele v petek in bi ga naročniki dobili v ponedeljek ali torek, bi list izgubil samo na oglaših več sto dolarjev, poleg tega pa bi izgubil agitatorično vrednost za naše priredbe, kajti ljudje ne pošiljajo naznanil in oglasov 14 dni naprej, pač pa le par dni, večinoma zadnji dan, predno mora list v tisk. Kar pa se tiče drugih tiskovin Proletarca in JSZ, jih je izdelovala doslej največ tiskarna SNPJ.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubskih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Slovenecem priporočamo v posejanje

KAVARNO MERKUR

3551 W. 26th St. Chicago, Ill.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca).

DOBRA KUHNJA—

DOBRA POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, Pa.

FRANK MIVŠEK

COAL, COKE AND WOOD.

GRAVEL

Waukegan, Ill.

Phone 2726

POŠLJITE DENAR

POTOM BRZOJAVI!

MILLARD STATE BANK

3643-3645 W. 26th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.

pošljal denar v Jugoslavijo brzojavno brez posebnih stroškov za brzojav, bodisi v dolarjih ali v dinarskih nakazilih. Poslana vsota bo izplačana na poštenem uradu v 3. do 5. dne, in to brez odbitka.

Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uvedli ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vaio korist. Poslajte se ga, in nikoli več ne boste na drugi način pošiljali svojega denarja v stari kraj.

Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštne cen bodisi katerekoli druge banke. Za pošiljanje večjih vsot, vprašajte za naše posebne cene.

URADNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

CERKVENA ŠOLA NI POGOJ ZA "PRAVA POTA".

Trinajstletna Eillen Andrews v Chicagu je bila učenka katoliške šole, kjer so ji vse točno pojasnili, kaj je grešno in kaj ni. Toda Eillen, ki je bila jako pridna učenka in je znala katekizem na pamet, je neki dan vzela materi \$35 v gotovini, diamantni prstan vreden \$300, razno ropotijo ter se "izgubila". Dobili so jo v nekem roominghouse, kjer so artilirali gospodinjo, češ, kako, da ne spodiš takega otroka domov! No, nič se ji ni zgodilo, kajti kako naj ona ugane, kdo ima "dom" in kdo ne. Mlada Eillen pa so spodili k izpovedi, in bo zopet vse dobro (ne ve se, do kedar). Da to javljamo, je vzrok ta, ker pravijo, da verske šole nikogar ne "spravijo" na slaba pota, kar je res. Tudi javne šole ne silijo učenec nikamor, če ni zanje. Je pa tudi res, da je odstotek onih, ki imajo opravka z mladinskimi sodišči, vendarle večji iz verskih kot iz javnih šol, iz česar naj čitatelji sklepajo kar koli se jim zdi pravilnejše.

Tel. Crawford 2893.

Tel. na domu Rockwell 2816

Dr. Andrew Furlan

SLOVENSKI

ZOBODRAVNIK

3341 W. 26th St., Chicago, Ill.

Urađuje ure: Od 9. do 12. dop. od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912.

of Proletarec, published weekly at 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill., April 1st, 1929.

Before me, a notary public, in and for the state and county aforesaid, personally appeared Chas. Pogorelec, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the Proletarec and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, of the aforesaid publication for the date shown in the above caption required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to-wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor and business managers are: Publisher, Jugoslav Workmen's Publishing Company, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; editor, Frank Zaitz, 2642 S. Ridgeway Ave.; managing editor, Frank Zaitz, 2642 S. Ridgeway Ave.; business manager, Chas. Pogorelec, 2218 So. Ridgeway Ave.

2. That the owners are: (give names and addresses of individual owners, or, if a corporation, give its name and the names and addresses of stockholders owning or holding 1 per cent or more of the total amount of stock.) Slovene Section, Jugoslav Federation, S. P.

Trustees: John Olip, 2426 S. Clifton Park Ave.; Frank Alesh, 2124 S. Crawford Ave.; Vinko Locniskar, 5336 W. 26th Pl. (Cicero); Philip Godina, 3211 S. Crawford Ave.; Fred A. Vider, 2713 S. Avers Ave.; John Turk, 4517 N. Lowell Ave.; Donald J. Lotrich, 1937 S. Trumbull Ave., all in Chicago, Ill.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: (If there are none, so state.) None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest, direct or indirect, in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

CHAS. POGORELEC, Business Manager.

Sworn to and subscribed before me this 28th day of March, 1929.

ANTON BINA, Notary Public.

(My commission expires December 20, 1930.)

Spomladanski koncert

priredi

PEVSKI ZBOR "ZARJA"

v nedeljo 7. aprila ob 7. zvečer

v Slov. nar. domu, 6417 St. Clair Ave.

CLEVELAND, OHIO

Vstopnina 75c in \$1.00.

SPORED:

- "Pomlad", Ig. Hladnik Mešan zbor
- "Slabo sveča je brlela", duet Frank Plut
- "Miserere", scena iz opere Emily Svigel
- "Il Trovatore" L. Belle (Monriko)
- Spremlja moški zbor in orkester. M. Ivanush (Leonora)
- "Oj večer je že", I. Zorman, duet J. Birk
- "Solnce sije, zeleni livada", E. Adamič A. Simcich
- "Ljubezen in pomlad", V. Krek, solo Ženski zbor
- "Njega ni", Narodna, duet L. Belle
- "Venec Vodnikovih pesmi", A. Foerster M. Ivanush
- "Tone solnce, tone", Gregorič-Ivanush, solo F. Andolek
- Prizor iz "Desetega brata" s petjem A. Eppich (Martinek) Mešan zbor

Vaški fantje in otroci.

Zborovodja JOHN IVANUSH.

Po koncertu ples in prosta zabava v spodnjih prostorih.

Dr. John J. Zavertnik

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th St.

Stan 2225 S. Ridgeway Ave.,

Chicago, Ill.

Tel. na domu Crawford 8440,

v uradu Crawford 2212-2213.

Urađuje od 2. do 4. pop., in 6.

do 8. zvečer izvenredno srede in

nedelje.

"NEW LEADER"

angleški socialistični tednik

Izhaja v New Yorku. Naročn.

na \$2 na leto, \$1 na pol let.

Najboljše urejevanje angleški so-

cialistični list v Ameriki. Mno-

go slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naroč-

nino zanj sprejema "Proletarec"

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN

KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave.,

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerno. Potrežba točna.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Telefon Canal 4340

EDINA SLOVENSKA-

HRVATSKA TRGOVINA

CVETLIC

Izbera svežih cvetlic za ples,

svatbe, pogrebe, itd.

Zastop. za Whiting, Ind. in oko-

lico: S. Grabovac in Jereck,

401—131st Street

Tel. Whiting 323-R.

OGDEN HIGHWAY

GARAGE

Gasolinska postaja in zaloga

avtomobilskih potrebščin. Po-

pravljamo avtomobile. Se pri-

poročava Slovincem.

John Thaler & Ciril Obed

lastnika.

4841 Ogden Ave.,

Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687

DR. OTIS M. WALTER

ZRAVNIK IN KIRURG

4002 W. 26th St.,

Urađuje ure v uradu:

Od 2. do 4. popoldne in od 6.

do 7:30 zvečer.

TEL.: LAWNALE 4872.

V FRANCES WILLARD

BOLNIŠNICA

od 9. do 10. popoldan ob torkih,

četrtkih in sobotah.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI

PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

List stane za celo leto \$5.00,

pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva.

Deset članov (ic) je treba za no-

vo društvo. Naslov za list in za

tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE.,

CHICAGO, ILL.

VICTOR NAVINSHEK

331 Greeve St., Conemaugh, Pa.

Trgovina raznih društvenih

potrebščin kot regalij, preko-

ramnice, znakov, kap, uniform,

itd.

Moja posebnost je izdelovan-

je lepih svilenih zastav, bodisi

slovenskih, hrvatskih ali ame-

rikanakih, po zelo zmernih ce-

nah.

V zalogi imam veliko izbero

raznih godbenih instrumentov

vseh vrst. Velika zaloga finih

COLUMBIA GRAFONOL od

\$30 do \$250 in slovenskih ter

hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerno cene in točna postrežba

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje

Združenih držav. Za obilna na-

ročila se topla priporočam.

DOPISI

STAVBINSKA DRUŠTVA

SLUŽIJO DELAVCEM.

Chicago, Ill.—Mislim, da ni treba več naglašati, kako važnega pomena so stavbinska in posojilna društva za gospodarski napredek naših rojakov v novi domovini, ker je bilo to že zelo dobro pojasnjeno.

Stavbinska in posojilna društva so gospodarska ustanova, ki sloni na temelju zadrugištva, in katere cilj je pomagati svojim članom s tem, da jih navaja k varčnosti. Prispevke, katere zbira tedensko ali mesečno od svojih članov, nalaga varno in obrestonosno na posestva proti prvi uknjižbi, kar znači popolna varnost za delničarja, in poleg tega dobi do 7% obresti od vloženega denarja, kar je gotovo lepa vsota, ako se jo primerja z bančnimi obrestmi.

Nadalje so stavbinska in posojilna društva na razpolago svojim članom ob času nakupa ali zgradbe lastnega doma s posojili na lahke plačilne obroke in z manjšimi obrestmi ter stroški kot kje drugje. Lepo število rojakov je še, ki nalaga svoje prihranke na manj dobičkonosna mesta, kjer dobe le nizke obresti od vlog, in večkrat še tistih ne, ako dvignejo svoj denar pred koncem polleta. Vloge pri stavbinskih in posojilnih društvih se obrestujejo od dneva vloge do dneva dviga. Že to je ena velika korist za člane-delničarje. Stavbinska in posojilna društva razdele ves čisti dobiček enakomerno po številu delnic med svoje člane. Vseled tega so delničarji-člane deležni tako visokih obresti in drugih ugodnosti, katerih drugod ne dobe.

Samo v korist delavcev je, da se pridružijo stavb. in posojilnim društvom, ker s tem ne bodo koristili le ebi in svoji družini, ampak splošnosti vobče, kajti čim bolj bo delavstvo organizirano tudi gospodarsko, tem večja in trdnjša bo podlaga za izboljšanje razmer delavstva v splošnem.

Za publicijski odsek Jugosl.

stavb. in posojil. društv.

Frank Smith.

PRIREDBE KLUBA ŠT. 1 JSZ.

V CHICAGO.

Chicago, Ill.—V nedeljo 7.

aprila vprižori pevski zbor

"Sava" v dvorani ČSPS. opere-

to "Spominska plošča", o kate-

ri lahko čitate več na drugem

mestu v tem listu.

V nedeljo 28. aprila bo ime-

la koncert v dvorani SNPJ., na

katerem bodo gostovali znani

clevelandski pevci Belle, Plut

in Eppich.

V sredo prvega maja bo v

dvorani SNPJ. klubova prv-

omajska slavnost, na kateri bo

Knjigarna "PROLETARCA"

3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

Pesmi, poezije, igre.

Angleške knjige soci-
alne in znanstvene
vsebine.Poučne in znanstvene
knjige.Romani, povesti, črtice
in opisi.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan. Srce, novele, vez.	.50
Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Šiebing), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba.	\$5.00
Andrejev Leonid: Plat zvona, no. ele, vez.	.45
Povest o sedmih obojenih, po- svečena L. N. Tolstemu, vez.	.50
Arčbašev H.: Sanin vez.	1.50
Asov Vladimir in Teffi: Humo- reske, groteske in satire, bro- širana	.60
Barbusse H.: Ogenj, dnevnik de- setniške, povest iz svetovne vojne, vez.	1.25
Bag iz teme: (ruski pisatelj) broš. \$1, vezana	1.25
Bolinjec P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš.	.50
Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejev, I. in II. del, broš.	1.50
Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez.	1.00
Tarzan in svet, vezana	1.00
Tarzanove živali, vezana	1.00
Tarzanov sin, vezana	1.00
Tarzanova mladost v džungli, vezana	1.00
(vseh pet knjig \$4.50)	
Calco L.: Cerkevne miši, povest iz sedanjosti, broš.	.75
Cankar Ivan: Podoba iz sanj, vezana	.75
Mojo življenje, vez.	.85
Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. zv., vsebina: Erotika, iz- daja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesmi 1892-1898; Vinjete, vezana	2.00
II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritični in polemčni spisi, vezana	\$2.00
III. zvezek: Jakob Ruda, Po- tovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor, Črtice ter Kritični in polemčni spisi, vezana	2.00
IV. zvezek: Knjiga za lahkomi- selne ljudi in Tujci, vez.	2.00
V. zvezek: Kralj na Betajno- vi, Na klanec in Črtice, vezana	2.00
VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hila Marije pomočnice, vezana	2.00
VII. zvezek: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kri- tični spisi, vezana	2.00
Vseh 7 knjig skupaj	13.00
Cankar Izidori: Obiski pri slovenskih pisatel- jih in umetnikih, vez.	1.25
S poti potopisne črtice, broš.	.75
Cankarjev zbornik, vez.	1.00
Čehov Anton P.: Sosedje in dr- ge novele, broš.	.50
Chesterton G. K.: Četrtek, fan- tastičen roman, broš.	.50
Chocholeušek P.: Jug, zgodovins- ki roman, 616 strani, broš. 75c. vez.	1.00
Cigler Janez: Detelja ali živ- ljenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broš.	.45
Coloma Louis: Boy, roman, vez.	.40
Coloma-Poljanec: Kraljica mu- čenica, zgodovinski roman, broširana	.75
Concord Ed. De.: Dekle Eliza, roman, broš.	.50
Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš.	.40
Dolenec Hinko dr.: Zbrani spisi, broširana	.50
Dostoevski F. M.: Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vezana	2.50
Idijot, I., II., III. in IV. del vsak 90c., vsi skupaj	3.50
Zapiski iz mrtve doma, I. in II. del, vez.	2.25
Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez.	2.00
Bele noči—Mali junak, pove- sti, broš.	.50
Iralce, iz spominov mladeni- ca, roman, broš.	.75
Dumas Aleksander: Vitez iz rdeče hiše, roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. 75c., vez.	1.00
Elizabeta, hči sibirskega jetnika	.25
Erjavc Fran: Povesti, vez.	.50
Erjavc Fran: I. zvezek: Slike in črtice, Gorski potoki in Tovariš Damjan	2.00
II. zvezek: Potresna povest, Moravske slike, Vojvoda Pero in Perica ter črtice. Skupaj 816 strani	3.75
Melville Whyte G. J.: Gladja- torji, zgodovinski roman iz prvega stoletja, I. in II. del, broš. oba skupaj	.35
Meško Kaizer: Dve sliki, broš.	.50
Meyring G.: Golem, roman, broš. 50c., vez.	.75
Milčinski Fran: Drobiz, vez.	.65
Gospod Fridolin žolna in nje- gova družina, vez.	.35
Igračke, črtice, vez.	.75
Muhoborci, črtice, vez.	.75
Miller-Sterjak: Zvonarjeva hči, povest, broš.	.50
Murnik Rado: Jari junaki, hu- moreske, vez.	.80
Na Bledu, povest, vez.	.75
Znanci, povesti in oris, vez.	.85
Zenini naše Koprnele, satiri- čen roman, broš.	.35
Novčan Anton: Naša vas, broš.	1.00
Samostanik, 10 povesti, broš.	.75

Gogol N.: Taras Bulbja, po- vest, broš. 50c., vez.	.75
Golar Cvetko: Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice, broš.	.40
Gorkij Maksim: Deveti januar, črtica iz ruske revolucije 1905, broš.	.25
Povesti, 210 strani, broš.	.75
Green A. K.: Za milijoni, ro- man, broš.	.65
Hamsun Knut: Glad, roman, broširana	.75
Hašek J.: Pustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni voj- ni, vezana	1.50
Jaklič Franc: Ljudske povesti, broširana	.50
Jelovek Ernestina: Spomini na Prešerna, broš.	.65
Jirasek Alojz: Filozofska zgo- dba, vezana	.50
Jubilejni zbornik. Ob petdeset- letnici Otona Župančiča, fina vezba	1.50
Jurčič Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba): I. zvezek: Pesmi, Narodne pravljice in pripovedke, Spomini na deda, Prazna vera, Uboštvo in bogastvo, Jesenska noč med slov. pol- harji, Juri Kozjak in Do- men	1.50
II. zvezek: Spomini starega Slovenca, Tihotapec, Juri Kobilca, Dva prijatelja, Vr- ban Smukova ženitev in Grad Rojnice	1.50
III. zvezek: Kloštrski žolnir in Deseti brat	1.50
IV. zvezek: Golida, Hči mest- nega sodnika, Nemški val- pot, Dva Brata, Božidar Tirfelj, Kozlovska sodba v Višnji gori, Črta iz življe- nja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Smedov sin	2.00
V. zvezek: Lipe, Pipa tobaka, Moč in pravica, Zupanova- nje v Globokem dolu, v rojni krajini, Telečja pe- čenka, Ivan Erazem Tatten- bach, Bela ruta, Bel denar, Na Kolpekm ustju in Dok- tor Zober, \$2.50. Vseh 5 knjig skupaj	8.00
Kellermann B.: Predor, socialen roman, broš.	.75
Kersnik Janko: Zbrani spisi, broširani	.75
I. zvezek: Agitator	.75
II. zvezek: Lutrski ljudje, Testament	.85
III. zvezek: Rošlin Vrjanko, Jara gospoda in Očetov greh	1.25
IV. zvezek: Gospod Janez, Kmetke slike, Humoreske, Povesti za ljudstvo	1.25
V. zvezek: Pesmi, Berite no- vice, Kritike, Komentar...	1.50
VI. zvezek: Njegovo delo in doba, I. sešitek: Leta mlad- osti in učenja, II. in III. sešitek: Novelist in Politik, \$2.50, vseh šest knjig sku- paj	7.00
Kmet Marija: Bilke, povesti in črtice, broš.	.45
Koder Anton: Marjetica, idila, broširana	.65
Keller G.: Don Corea, roman, broširana	.25
K. S.: Požigalec, povest, broš.	.25
Kuhar Lovro: Povesti, broš.	.50
Kveder Zofka: Iz naših krajev, povesti, vez.	.80
Vladka in Mitka, vez.	.50
Lah Ivan: Uporniki, povest iz kmečkih plovov, vez.	.75
Lermontov M. J.: Junak našega časa, povest, broš.	.75
Levstik Vladimir: Obojenci, po- vesti, broš.	.75
Višnjava repatica, satiričen roman v dveh delih, broš.	2.00
London Jack: Roman treh src, vez.	1.30
Zvezna petta, socialen roman v dveh delih, broš.	1.00
Machar J. S.: Konfesijske literat- ne zbirke spisov, vez.	.65
Majhar H.: Srečolovec, povest, broširana	.35
Cvetke, šopek pravljic za sta- re in mlade, broš.	.20
Malograjski Fr.: Za srečo, po- vest, broš.	.40
Maselj Fran-Podlimbarski: Zbrani spisi, fina vezba	2.00
I. zvezek: Slike in črtice, Gorski potoki in Tovariš Damjan	2.00
II. zvezek: Potresna povest, Moravske slike, Vojvoda Pero in Perica ter črtice. Skupaj 816 strani	3.75
Melville Whyte G. J.: Gladja- torji, zgodovinski roman iz prvega stoletja, I. in II. del, broš. oba skupaj	.35
Meško Kaizer: Dve sliki, broš.	.50
Meyring G.: Golem, roman, broš. 50c., vez.	.75
Milčinski Fran: Drobiz, vez.	.65
Gospod Fridolin žolna in nje- gova družina, vez.	.35
Igračke, črtice, vez.	.75
Muhoborci, črtice, vez.	.75
Miller-Sterjak: Zvonarjeva hči, povest, broš.	.50
Murnik Rado: Jari junaki, hu- moreske, vez.	.80
Na Bledu, povest, vez.	.75
Znanci, povesti in oris, vez.	.85
Zenini naše Koprnele, satiri- čen roman, broš.	.35
Novčan Anton: Naša vas, broš.	1.00
Samostanik, 10 povesti, broš.	.75

Nužič Branislav: Občinsko dete, roman dojenčka, broš.	.50
Ob 50-letnici dr. Janeza Ev. Kreka, broš.	.25
Oppenheim C. P.: Milijonar brez denarja, vez.	.50
Orel L. Š.: Pusti in zanke, kri- minalen roman iz polpretek- le dobe, broš.	.40
Pahor Jože: Medvladje, socialen roman, broš.	.75
Pugelj Milan: Črni Panter, po- vesti in črtice, broš.	.65
Puškin A. S.: Pivka dama, po- vest, broš.	.40
Razne povesti, broširana	.50
Sándor-Gyalai K.: Jurkica Agičeva, povest, 357 strani, broš. 50c., vezana	.75
Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem, povest iz davnih let, vez., 681 strani	3.25
Potop, roman, vez., I. del \$3.25; II. del \$3.00, oba dela skupaj, 1093 strani	6.00
Senos August: Zlatarjevo zlato, zgodovinska povest iz 16. sto- letja, broš.	.75
Strindberg August: Bedakova izpoved, broš. \$1, vez.	1.50
Suchy Jos.: Starodoljske pripo- vedke, s slikami, broš.	.35
Tagore Rabindranath: Povestice Tavcar Ivan: Zbrani spisi	.40
IV. zvezek: Cvetje v jeseni in Visoška kronika	2.50
V. zvezek: Izba kongresa	2.50
VI. zvezek: Grajski pisar, 4000, V Zali, Izgubljeni Bog in Pomlad, \$2.50. Vse tri knjige skupaj	7.00
Tolstoj L. N.: Kazaki, kavkaška povest, broš., 308 strani	.75
Spoved	.40
Tri povesti (Jetnik v Kavka- zu, Starca, Koliko zemlje potrebuje človek) broš.	.40
Ljudske pripovedke, broš.	.75
Tomic I. E.: Udovica, povest, 330 str., broš. 50c., vez.	.75
Turgenjev Stepanjak: Stepi kralj Lear in Hila ob Volgi, povesti, broš.	.60
Trdina Janez: Zbrani spisi, fina vezba, vsebina: I. zv.: Bahovi huzarji in Ili- ter Verske bajke stare in nove	2.00
II. zv.: Bajke in povesti o Gorjancih	2.00
III. zv.: Bajke in povesti	2.00
IV. zv.: Bajke in povesti	2.00
V. zv.: Izpoved v Belo Kra- jino (Vseh pet knjig ima 2332 strani. Cena za celo zbirko \$9.00)	2.00
Twain Mark: Mali kletež Tom Sawyer, povest, vez.	.50
Vajanski S. H.: Leteče senice, roman, broš.	.40
Valentin Vodnik: Zbrani spisi, broširana	.35
Valois Margaret: Heptame- ron, povesti	.40
Wells H. G.: Zgodba o nevidnem človeku, broš.	.35
Zabavna knjižnica: Vsebina: Zločin i, Madež, Mojster Ro- ba in Mladih zanikarjev lastni živopisi, vez.	.85
Zakrjak Franc: Oglenica, povest, broš.	.40
Žaljski: Na krivih potih, povest, broširana	.40
Zola Emile: Polom, roman iz francoske - nemške vojne 1870-71, vez.	2.00
Zorec I.: Zeleni kader, povest, broširana	.45

PESMI IN POEZIJE

Albrecht Fran: Pesmi življenja, vezana	.50
Albrecht Ivan: Slutnje, broš.	.45
Aškerc Anton: Akropolis in Piramide, poe- tični spretnosti po Orientu, fina vezba	1.25
Atila v Emoni in Romanca, broširana	.50
Balade in romances in "Stara pravda", broš.	1.25
Jadranski biseri, fina vezba	1.25
Junaki, epske pesnitve, fina vezba	1.25
Mučeniki, slike iz naše proti- reformacije, fina vezba	1.25
Primož Trubar, zgodovinska epika pesnitve, vez.	.65
Bezruč Peter: Šleske pesmi, vez.	.50
Debeljak Ante: Solnce in senice, broširana	.50
Debeljak Ante: Moderna fran- coska lirika, vez.	.75
Glaser Janko: Pohorske poti, broširana	.35
Golar Cvetko: Sto let slovenske lirike, od Vodnika do moder- ne, broš. 90c., vez.	1.25
Fountain Jean de la: Basni (iz franc. prev. I. Hribar), vez.	1.00
Gregorčič Simon: Poezije I. zv. vez.	.60
Poezije II. zv. vez.	1.25
Job in psalm 118, vez.	.75
Poezije, ilustrirana izdaja, ve- liko format, vez.	1.50
Kette Dragotin: Poezije, vez.	1.10
Kosovel Srečko: Pesmi, broš.	.75
Levstik Fran: Poezije, vez.	.80
Machar J. S.: Strup iz Judeje, vezana	1.10
Seliškar Tone: Trbovlje, prole- tanske pesmi, broš. 50c., vez.	.75
Vodnik Valentin: Svojemu na- rodu, broš.	.25
Zupančič Oton: Mlada pota, broš.	.75
V zvirje Vidove, pesnitve, broširana	.40

IGRE

Anfisa, (Leonid Andrejev), broširana	.50
Beneški trgovci (Wm. Shakes- peare), vezana	.75
Čarljavec ženinov—Trijne ženi- ni (F. S. Tauchar), dva šalo- igri, enodejanke, broš.	.25
Golgota (M. Križ), drama v treh dejanjih	.50
Gospa z morja (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broš.	.60
Hrstenica (Ivan Molek), drama v treh dejanjih s prologom in epilogom	.25
Julij Cezar (Wm. Shakespeare), vezana	.75
Macbeth (Wm. Shakespeare), vezana	.75
Othello (Wm. Shakespeare), vezana	.75
Očiščenje (Angelo Cerkevnik), tragedija v šestih actih	.50
Romantične duše (Ivan Can- kar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
Sen Kresne noči (Wm. Shakes- peare), vezana	.75
Umetnikova trilogija (Alois Kraigher), tri enodejanke, ki so celota zase. Broš. 75c., vezana	1.00

ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODAR- SKO SOCIALNI SPISI, UČ- NE IN DRUGE KNJIGE TER BROŠURE.

Ali je religija prenehala funk- cionirati? Debat	.25
Čuda in tajne življenja (Dr. An- ton Breclj), splošno življe- njslovje	.85
Elementi moderne izobrazbe (I. Molek), broš. 50c., vez.	.75
Idejni predhodniki današnjega socializma in komunizma (Abditus), broš.	.50
Ilustrirana lepa maska, navodi- la za šminkanje, vez.	1.50
Materinska pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku, (Dr. Ma- tija Ambrozij) s 30 slikami	.40
Jugoslavija (Ant. Melik) I. in II. del, broš. \$2.50, vez.	3.50
Marl Marx, njegovo življenje in njegov nauk, (M. Beer)	.50
Kratka srbska gramatika (Dr. Josip Mencej)	.25
Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov (Matija Pirc)	.40
Misterij duše (Dr. Fr. Gostl), poljudni pregled psihiatrije, vezana	1.25
Naš sadašnji ustavni položaj (Dr. Štefan Sagadin)	.75
Narodnogospodarski eseji O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem do u- stanovitve jugoslovanske so- cialnodemokratske stranke (1848-1896) (A. Kristan), broš. \$1.00, vezana	1.25
O konsumnih društvih Osnutek slov. nar. gospodarstva Politika in zgodovina (Dr. Drag. Lončar), broš.	.10
Praktični socializem, broš.	.10
Priče evolucije in Adami pred Adamom (Ivan Molek), broš. 50c., vezana	.75
Proletarska etika in morala (Ivan Molek), broš.	.10
Psihične motnje na alkoholski podlagi, broš. \$1, vez.	1.50
Rastlino na naših Alp (F. Seidl) Razvoj Socializma od utopije do znanosti (Friderik Engels, prev. M. Žagar)	.35
Roparska trojica (Claessens- Molek)	.35
Slovenska kuharica (S. Felčič Kališček), vez., 666 strani, ilustrirana	5.00
Smernece novega življenja (Dr. K. Ozvald), broš.	.50
Spol ljubezen — materinstvo (Prof. dr. Zahor), trda vezba	.40
Spretna kuharica, vezana	1.40
Strokovne organizacije v Slove- niji, broš.	.25
Svetovna vojna in odgovornost socializma (E. K.), broš.	.50
Uvod v Buddhizem (Jos. Suchy) Varčna kuharica (Marija Re- mec), vezana	1.40
V novo deželo (E. K.), broš.	.25
Zadružna prodajalna ali konsum Zadružni koledar 1929, izdala Zadružna založba v Ljubljani	.50
Za strogo pravdo (Fran Erjavc) Zbirka rudarskih in fužinskih izrazov (J. Bezlaj)	.30
Zdravje in bolezen v domači hiši (Dr. Just Bačar). I. del: Se- stava, delovanje in nega člo- veškega telesa; II. del: Smer- nice zdravega življenja. Ilu- strirana, vezana	1.25
Zgodovina slovenskega naroda (Dr. Josip Gruden), 1088 strani, ilustrirana	4.00
Zgodovina socializma v Srbiji (Fran Erjavc)	.25
Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev (Ant. Melik), dva zvezka, broširana, I. zv. 85c.; II. zv. 75c.; oba zvezka sku- paj	1.60
Živčevja človeka (Dr. Alfred Serko), ilustrirana, vez.	3.50

ALBUMI S SLIKAMI

Tratnik Fran: Bela Ljubljana, vsebuje 10 slik	.50
--	-----

RAZNO

Ameriški Družinski Koledar, letnik 1916, vezan	.40
letnik 1917, vezan	.50
letnik 1919, vezan	.50

Anton Šubelj
Bariton Narodne Opere v Ljubljani,Jugoslavija
PRIREDI

KONCERT

Pod pokroviteljstvom Dramskega društva "SOČA"
V NEDELJO 7. APRILA OB 8. POPOLDNE
V DVORANI S. N. P. J.
CANONSBURG—STRABANE, PA.

PROGRAM:

1. Narodna: V dolini prijatelji...
 2. Gerbič: Pojdem na prejo.
 3. Foster: My Old Kentucky Home.
 4. Musomogri: Hopak.
 5. Leoncavallo: Prolog iz opere "Pagliacci" (poje v kostumu.)
- ODMOR.
Slovenske narodne pesni.
(poje v narodni noši)
1. Kje je moj mili dom?
 2. Trije kovači.
 3. Za Sav'co, za Drav'co.
 4. Plenič'ce je prala.
 5. Oh žena me krega.
 1. Popotnik vridem čez goro.
 2. Vsi so prihajali.
 3. Slepci.
 4. Čez tri gore.
 5. En šuštar jo je vprašu.
- VSTOPNINA 50c, ŪTROCI 25c.

81

različnih spisov povestne,
zabavne in informativne

vsebine je v

Ameriškem
družinskem

koledarju l. 1929

IN NAD 60 SLIK TER ILUSTRACIJ.

STANE \$1

za Jugoslavijo in druge inozemske kraje \$1.10

Brusilec za britve vseh vrst
Samo \$1.00

Rabi se lahko za brušenje
navadnih brivskih nožev, ka-
kor tudi vseh drugih.
Dobra kakovost jamčena.
Pošljite \$1.00 in z obratno
pošto vam pošljemo stroj.
Navodilo za rabo z vsako po-
šiljateljico. Iščemo zastopnike.

Henry Steffes

1222 N. CLARK ST., CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKAR

Our English Page

Beginning with this issue Proletarec will publish regularly one or more pages of English reading matter for the benefit of our American born Slovenes and other Yugoslav friends. This especially for our youth. At this occasion we wish to state that this page will be edited for the thinking readers, not in a kindergarten manner, but in a spirit of uplift for our workers. Perhaps this page may not be edited as brilliantly as some of the English Socialist and Labor publications, but we will try our best and aim to improve with each succeeding issue.

Our paper published several articles in English in the past few years. At one time an unusually large section was devoted to English readers. It had been our intention to enlarge Proletarec in its magazine form, published heretofore. Eight additional pages were contemplated, but the additional expense would have been too great. So with this issue, after ten years, we change the form of Proletarec from the magazine style to the standard newspaper size. In this respect we confirm the wish of the majority of members of the Yugoslav Federation, Socialist Party, who are the owners of this publication.

Proletarec was established as a Slovene (Jugoslav) Socialist Monthly in January, 1906, in Chicago. Two years later it became a weekly. Until December, 1918, it was published as a newspaper, at which time it was changed into a review in the form of a magazine. Because a large majority of our members are of the opinion that the new paper size and style will better serve our needs than the magazine, Proletarec will be hereafter published in this form.

Proletarec is one of the oldest Socialist and Labor publications in the United States, especially among the former. Many were established before 1906 and many in the years following, but few were capable of weathering the stormy seas. As one would discontinue, another would appear. However, only a small number of them were able to struggle successfully from year to year and remain on the battlefield. Proletarec has its ground for twenty-three years, which is a long period for a foreign language publication of our kind. We are proud to say that Proletarec is the paper of thinking people and is edited as such. Its readers form the most intelligent group among our nationals in this country.

The Shorter Week

The five-day week may be boosted along by the fact that a half day on Saturday is not very satisfactory to employers. C. W. Barron said that it "spoils the day for production and consumption. It is uneconomical from both points of view." If that argument were used for the purpose of going back to the full day's work on Saturday, it would have to be resisted, but if it helps to bring the whole holiday, that's a horse of a different color. The five-day week will help to solve the unemployment problem, by giving employment to more people.

Workers own no industries but capitalists do. Socialism would have the industries publicly owned for the welfare of all. Puzzle. Why does the owning class oppose the Socialist program?

Two paramount questions for the new President: the worker displaced by machinery, the farmer ruined by deflation.
—From the Machinists' Monthly Journal.

The Two Items of Prosperity

By James Oneal.

Two news items reported lately throw a flood of light into the cave of Republican prosperity. Out in North Dakota is a heavyweight farmer built on the model of Chief Justice Taft and weighing 300 pounds. That farmer is a Republican. Last year while the orators of his party were expounding the mysteries of "prosperity" this farmer could not afford a new suit of clothes. He had to have a suit. How to get one? A good Republican, with faith in "prosperity," but unable to purchase a suit of clothes! Is that not an excellent combination of fat, rags, and intelligence?

Well, this farmer did get one idea. He called up a Republican congressman who was speaking in the state and asked him if he would not ask Chief Justice Taft for one of the later's cast-off suits. The congressman agreed. The sad tale was told to Taft and the latter had one of his old suits sent to this Republican farmer. That is how Republican "prosperity" came to this North Dakota farmer. He voted 'er straight for Hoover and Hiram.

The next item comes from Tennessee. On Oct. 6 last year Herbert Hoover spoke to acres of people at Elizabethton and millions in the south who heard him over the radio. Of course a "prosperous" south was the theme. Manufacturing output had increased over 60 per cent, value of crops over 45 per cent, net income of railroads over 125 per cent and so on. He added that prosperity was also evident "by in-

creased wages and decreased cost of living."

Socialist papers pointed out at this time that in the city where Hoover spoke there were workers in a large rayon plant who were receiving wages of from \$5 to \$12 per week. Now this tragedy of working class life in that city is dramatized by the lockout of the 2,000 workers in that plant because of a strike of 800 against the miserable wages they were receiving. Many of these poor unfortunates are women and how many of these workers are able to keep their families on \$12 a week is a mystery.

Imagine the sort of "prosperity" that is the lot of these factory slaves. To this southern city is also coming the familiar phases of all such labor struggles in this country. The proprietor of the plant has called for special guards for his profit hell while the workers in their desperation are reported to have resorted to some rioting. Unaware of how to use their power effectively, with the public offices in the hands of their enemies, the outcome of the struggle does not look favorable to the workers.

Here are two items that tell the tragedy of working class America, the ragged farmer in North Dakota being of special interest. His is an extreme case, but he certainly represents a type that is unable to relate his economic distress to foolish and ineffective voting. He accepts the "prosperity" ballyhoo and then turns to the chief justice of the supreme court for enough clothing to enable him to look fairly decent. If this farmer had as much brains as he has fat the Republican ticket would never get his support.

Well this is the sort of human world we have to put up with till we stock up with more brains and when we get the brains the prosperity will no longer be hogged by the exploiters of labor and their politicians.

Activities of the Socialist Party

WYOMING.

The new State Bulletin issued by the Socialists of Wyoming is very much worth while. It is well gotten up and we like it and hope the Socialists of Wyoming have the same opinion of it. Long may it live to spread the light of Socialism throughout the state. "SPOTLIGHT" is the name of the Bulletin and it costs \$1.00 per year; 50c. for six months. Address: 908 O'Neal Ct., Cheyenne, Wyo.

POTTSTOWN, PENNSYLVANIA.

Pottstown has a new weekly Socialist paper, called "The Peoples Press." The first issue was placed in the mails under date of March 1st. The paper is well edited and should create a feeling of pride and enthusiasm among the local Socialists. Gradually the Socialist Party of this nation is getting its forces back into practical work. Papers and bulletins are being added to the Party forces and this shows a determination and desire to build up the local movements, and upon the local activities the Party as a whole will be built.

JUGOSLAV SOCIALIST FEDERATION.

West Allis, Wis., has a new Yugoslav Socialist Branch with twenty-two new members. That number joined at the first meeting, and at the second five more were added. The Federation's Translator-Secretary, Charles Pogorelec, orders due stamps for 1929 to the tune of \$505.00. This is a live Federation with a live Secretary. May their tribe increase!

PARTY ACTIVITY INCREASES.

Enthusiasm in party propaganda and organization work is on the increase. The National Office is continuing its drive for new members and stimulating party activity in the unorganized territory, and the comrades in organized states, from the state and district offices down to the locals and branches, are taking on new life in party work. Pennsylvania, Detroit, Cleveland and Los Angeles have their organizers out building for party organization. Our comrades in most all large cities could keep a man in the field if they would but try. State organizations can do the same, so lets keep on expanding our work, comrades.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lofrich

This is the first attempt of the Yugoslav Socialist Federation in the United States to publish and afford the young Yugoslavs of this country an opportunity to express themselves politically. These columns will be known as the English Section of Proletarec and are to appear regularly. All reasonable comment on the policies, principles, undertakings, etc., of any group struggling for the cause of the workers are hereby welcomed.

While it is primarily intended for the younger generation, age does not bar any one from contributing. Young workers and old workers, both must share their lot in common. Each must learn from the other. And there is no better channel, no better means of learning than thru our columns. "Practical experience is the best teacher," so it is said, and taken for granted this practical experience passed along may console many a weary heart.

This coming Sunday afternoon, April 7, 1929, Sava's singers will present "Spominska Plošča" at C.S.P.S. Hall. Admission tickets are selling at 75 cents in advance and \$1.00 at the door. It's going to be something new for our people. Our anticipations—perhaps we had better say, we hope for a big attendance.

Over 2500 teams have entered in the Championship games of the American Bowling Congress this year. They are just completing their tournament. It seems that each year the entries are larger as the popularity of the game increases. On April 13th and 14th Chicago will have an opportunity to take part in the SNPJ. tournament for the bowling championship. Last year's tournament was very successful and we look forward to a larger entree this year. Milwaukee boys of the SNPJ. were the best last year. Cleveland's

Spominska Plošča.

To be presented Sunday, April 7, at C.S.P.S. Hall, Chicago, Ill.

Love, glad hearts, and more. In every walk of life; on the stage; in dramas, songs, in poetry, we speak, sing and play the part—love. We are born with love; we live the part of lovers, and we die loving. Go wherever you will; do what you may; the spirit of love remains. Love is the cause of all hatreds, all prejudices. Love, in spite of all the struggles and strifes, the turmoils and combats is conceded man's greatest ambition.

As I sit writing these lines, radio waves bring to me tunes of "Until Tomorrow" at one time so popular, which reminds me of what is to happen this coming Sunday, April 7, 1929. Some notice has already been given, but not enough. So I'll begin by telling you that Sava's singers with the help of an orchestra will endeavor to introduce to the Slovenes of Chicago the first operetta ever attempted in Chicago, by Slovenes. The full chorus, comprising some twenty-eight ambitious students under direction of Mr. Jack Muha, will take part. C.S.P.S. Hall will be the scene of this presentation.

Many well liked performers will take part in "Spominska plošča," the synopsis of which can be related as follows. Ivan Novin, musically inclined is obliged to forsake his home in search of a living. He decides to seek his due in a distant country. Departing, he leaves behind, among his many friends, several who ridicule him because of his venture. Ivan's closest associates knowing his possibilities, however, encourage him. Among those is Marjetica, Ivan's boyhood sweetheart. She confides in him and places all her trust in him. Ivan departs.—Time passes and his home towns people, with the exception of a few, forget him. Marjetica is in communication with him and his aged father receives regular contributions from his son. Faith so decrees that Ivan makes good in the distant land and news of his success reaches his home town thru the newspapers one certain holiday, causing much confusion. At this outburst the community with its mayor and public officials, harmoniously prepare to honor its hero. "For a town which does not acclaim its artist is not worthy of him."

During all this commotion another dispatch is received, contradicting the original story. In place of an idol artist, Ivan returns home supposedly poor and bandaged, because of a serious accident. Immediately, the populace with its mayor become worried. What to do with this poor wretch? Who will care for him, now that he was without money and health? All previously planned receptions are dropped. What a contrast in the atmosphere. People who before were so willing to acclaim their wealthy artist idol, knew that it was "too good to be true." Much unfavorable comment is spoken. His dear, loved ones gladly take him back into their home, to find that Ivan purposely disguised himself. . . . News spread like fire on a windy day, that Ivan was not the poor, wretched son but in reality a wealthy artist, who has made good abroad. That he played his townpeople to determine whether they were worthy of his talent. But he remembered all his faithfuls with costly gifts, returning to the distant land with Marjetica as his bride.

boys coming to Chicago to take part in the championship basketball game will also bring several bowlers along. What is more Johnny Lokar one of the leaders has the assurance that the ladies team is coming also.

What to do to make our Socialist Club livelier and more popular? Comrades Frank Mergole, Vinko Ločnikar, Angeline Tich, Fr. Alesh and John Rak will try to tell us at the next Socialist Club meeting on April 26th. Following the last meeting Comrades Alesh, Vider, Udovich and Zaitz spoke on "Tolerance". At the meeting previous Comrades Rak Kopach and our friend Oscar Godina spoke in English. The public is always welcome.

Illinois is being devastated by its overflowing rivers. The Mississippi is playing havoc in the Southern States. Conditions are bad in the flooded areas and the suffering is unthinkable. Yet our government has only a little money for the protection of lives in these areas, while they are willing to give millions for the enforcement of the dry law, which so many condemn, and proclaim impossible.

With the setting of the sun each day the Volstead Law is becoming less and less popular. Recent killings, notably the DeKing case of Aurora, Ill., and the issuance of an arrest warrant for a Chicago congressman for smuggling liquor, give the mass of people enough evidence to ask for a change. The DeKing case has been read thruout the world and has caused many to express their opinions, who before were silent.

Oklahoma's governor has been impeached and removed from office. Three other justices of the peace in the same state face charges. A judge in California is under trial because he could not explain satisfactorily a certain check for \$2,500. Many officials of Chicago are under investigation for participation in the frauds and scandals of the Sanitary District of Chicago. Our papers are full of political intrigues under the Republican and Democratic administrations. And it's so unusual. They come right out with it where heretofore it was under cover. Yet all this isn't enough evidence to convince the people and the next time they go to the polls they put their crosses in the usual place.

posedly poor and bandaged, because of a serious accident. Immediately, the populace with its mayor become worried. What to do with this poor wretch? Who will care for him, now that he was without money and health? All previously planned receptions are dropped. What a contrast in the atmosphere. People who before were so willing to acclaim their wealthy artist idol, knew that it was "too good to be true." Much unfavorable comment is spoken.

His dear, loved ones gladly take him back into their home, to find that Ivan purposely disguised himself. . . . News spread like fire on a windy day, that Ivan was not the poor, wretched son but in reality a wealthy artist, who has made good abroad. That he played his townpeople to determine whether they were worthy of his talent. But he remembered all his faithfuls with costly gifts, returning to the distant land with Marjetica as his bride.

It is a picture of every day's occurrence. As long as one has might and money the world flocks to you. Just as soon as you are poor, you are left to shift for yourself. A pleasant afternoon can be spent by you and your friends at C.S.P.S. Hall Sunday, April 7. We invite you and your friends.

Publicity Committee.

Taught the Fish a Lesson.

"Johnny," said the minister, reprovingly, as he met an urchin carrying a string of fish one Sunday afternoon, "did you catch those today?"

"Ye-es, sir," answered Johnny. "That's what they get for chasin' worms on Sunday."—The Open Road.

Touching Fidelity.

Mae—Since you have broken your engagement to Jim because your feelings toward him aren't the same, why do you keep his ring?

Mabel—Because my feelings toward the ring are still the same as ever?—Christian Leader.

Crossing the Bridge

We are living in a highly dynamic social order. From a broader viewpoint, the mode of living, the ways of making one's daily existence and the nature of our relations with the external world have, within a comparatively brief space of time, undergone a complete and most profound change. More important still, this process of transformation continues with ever greater rapidity and force. "It is not what is used to be," is the constant refrain of our older fellows. Indeed it isn't; and one does not have to dig into the records of history to sense this fact. For one is living in the midst of the largest upheaval in human history. However, if one is inclined to undertake this fascinating task, and after a study, one will certainly appreciate more deeply the amazing transformation of man's social, economic and cultural institutions within recent times. It is the Machine, in all its implications and significance, that is doing this. And no country is being more affected by it and the dynamic forces it has created and set in motion, than the United States.

That we who have been the late settlers of this country—being one of the last links in the greatest procession into this continent the world has ever witnessed—cannot escape the effects, even if it were ideal, of the forces which are moulding the American nation must be plain to every thinking person. One of the effects of the new situation in which we find ourselves presently is our attempt at self-preservation—a noble gesture—by reaching after our younger generation. Since our fraternal societies are our main accomplishment, we have seen the process of transmutation first taking root in that field. We are now witnessing an extension of this process into the field of journalism. Within the last year or two almost every fraternal organ is being edited both in the Slovene and English languages. And there is even a weekly—The Cleveland Journal—which is edited entirely in English for the purpose of Slovenizing our growing offspring—an unenviable undertaking.

With this issue Proletarec is entering this path of our hybrid journalism also. It is an attempt at crossing the bridge from the present into the future. The mission of the English Page of this organ is somewhat different from the aim of other similar undertakings within our racial group. As workers and socialists we are not concerned with the question of nationality; as far as this enters into our lives its import to us is purely historical and cultural in a broad sense. There is no difference between a 100 per cent American and the similar type of any other nationalist. Accordingly, the mission of this page is not to make its readers more conscious as to their nationality but, if we may use the term, more class conscious. Speaking of the latter we should like to remind the readers to use this term in its deeper implication and significance, the same as it is being used by those who control our lives and destinies. When its meaning will be as clear to the American workers as it is to our forty thousand millioner class, the former will then be in a better position to realize a better, richer and more secure life for themselves than they are at present.

With this aim and spirit the English Page of Proletarec bows to its readers, both young and old, actual as well as prospective. In its limited capacity it will carry forth the message of a New Day in which humanity will finally come to its own; in which the sciences will serve the mankind primarily rather than to enrich materially and spiritually those that have climbed to the top of the social pyramid, as at present; in which the fruits of toil will be enjoyed to the fullest extent by all producers; in which one will not live in order to work, but work in order to live and enjoy one's living; the message of a New Day in which freedom, justice and peace will receive their rightful share in the hearts of every human being and upon which the New Social Order will be based. Even the this may sound utopian it is possible of realization provided people strive and work for it. And the army embracing this high ideal is increasing rapidly the world over. Indeed there is no more worthy cause than to work and strive for a better world to live in.

Having set forth the criterion which will emanate this page spiritually, there are still a few questions to touch upon. One of them is: What particular need may this English Page hope to serve, considering its obvious limitations? Is it really necessary or advisable? The answer to these question depends from what angle one considers this innovation. The writer is of the opinion that its value lies chiefly in the possibility, first, of introducing to its readers enlightening reading matter, necessarily limited in space, that would not otherwise come to their attention. Then to search for the new and young recruits among our younger generation to enlist them to the aims and aspirations of labor and socialist movement. It is the latter aspect that is the more important. In spite of the common view, quite prevalent among the older generation, that the younger folks are immersed entirely in some inconsequential aspects of our life, there are a number of wide-awake, intelligent young people in our midst who are not satisfied with the things as they are. How to attract these young idealists to the cause of labor is the prime concern of this page. If unable to do so, this innovation is but a futile gesture.

The first essential towards the realization of this aim is to develop a program of action, the purpose of which should definitely be either the formation of a distinct labor youth movement on the part of our young generation of Slovene extraction or, on the other hand, to win the already existing fraternal youth movement to labor's cause. The setting forth of these two propositions, it is hoped, will not be considered presumptions, since the whole question needs our earnest attention because of its growing importance. However, it is not within the purview of this article to declare for either course of action to be pursued. What the writer desires is to stimulate a thorough discussion of this question. This is necessary in order to arrive at a proper perspective of ourselves, our problems and needs. Accordingly, what is your point of view regarding the questions suggested above? Do you think it would be more advisable in the long run to create a distinct labor youth movement, to be attached in some definite way to the Young Peoples Socialist League, or to pursue a different course of action? Whatever is your view on this, or any other proposition, send it to the editor of Proletarec. By discussing our problems openly we can make the English Page interesting and a useful medium.